

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un jum. . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Anul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
América . . . 18 Cor.

Anul de zi pentru Ro-
mânia și strălucitate pe
un 40 franc.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Miksa utca 2-3.
INSERTIUNILE
se primesc la adresa
trafic.
Mulțumite publice și Loc
schis costă fiecare șir 20 ml.
Manuscripte nu se ma-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

CONFLICTELE CU COROANA.

Bărbații de stat ai Ungariei și partidele politice folosesc adeseori fraza că »conflictul între națiune și Coroană trebuie evitat«, când ei pregătesc o nouă lovitură. Atât unii cât și alții iau atitudinea falsă ca și când ar domni între »națiune« și Coroană cea mai perfectă armonie, care trebuie păstrată. În realitate însă se știe îndeobște, că între oligarhia maghiară și Coroană este un conflict permanent, care din când în când se atenuează și se înăsprește, dar niciodată el n'a fost înlăturat cu desăvârșire. La anul 1865 actualul Împărat, împins de mari strîmtorări, în care ajunsese politica austriacă, a crezut de cuviință a face o încercare pentru înlăturarea acestui conflict și a dat Ungariei cele mai largi drepturi de autonomie și de independență, primind totodată garanții pentru conservarea unității monarhiei și pentru libera dezvoltare culturală a popoarelor ce constituiesc statul ungar.

Astăzi, după patruzeci și trei de ani dela punerea în practică a acestei încercări, nimeni nu va susține cu temei că ea a reușit și intențiunile Împăratului au fost realizate.

Autonomia și independența Ungariei — cea ce a dat Împăratul — nu numai că sunt reale, ci ele au fost sporite și lărgite cu mult peste intențiunile dela 1865, iar garanțiile pentru conservarea unității monarhiei și pentru libera dezvoltare culturală a popoarelor ce constituiesc statul un-

gar — cele ce avea să dea oligarhia maghiară — au ramas pe hârtie și nerealizate, și conflictul între coroană și »națiune« nu numai că n'a putut fi înlăturat, ci a luat forme din ce în ce mai aspre. De aproape un an de zile țara noastră să găsește într'o criză guvernamentală din cele mai strajnice din câte statelor constituționale le-au fost dat să vadă cândva. Am ajuns a nu mai forma un guvern de ori ce natură, care să descurce lucrurile încurcate până aci. Cei mai de samă bărbați de stat, pe cari oligarhia i-a putut produce, se trudesesc de luni de zile în zadar pentru a găsi cheia situațiunii, Ei își reneagă și calcă în picioare »principiile« lor politice de partid, albi și roșii își dau mâna și să aliază, dar ghemul nu vrea să se descurce. Regele constituțional cu proverbiala sa iubire de pace și cu răbdarea sa fără margine, caută să le facă îndemână actualilor stăpânitori reculegerea, până acum însă fără rezultat și fără vre-o speranță întemeiată de rezultat.

Aici s'ar părea că Wekele abilul șvab din Württemberg, are să mai captiveze încă odată pe colegii săi precum o mai făcuse în atâtea rânduri; aici iasă la suprafață bietul Kossuth, fiul renegatului slovac, care ca un scamator își învârtte mantaua sa politică, doar-doar va nimeri direcția, de unde bate vântul; aci se avântă contele Apponyi, elevul distins al iezuiților din Kalksburg și promite marea cu sarea; aci apare din întunec figura investită cu aureola regală a lui Lukács, fiul șiret al neguțătorului armean, care își face de vorbă cu paraponiții

partidului kossuthist promițându-le fotoliuri ministeriale. Acest caleidoscop politic, oricât de bogat ar fi el în tablouri, odată trebuie să ajungă la sfârșit și țara va trebui să primească un guvern.

Intrebarea de căpetenie, care preocupă toată lumea, este, dacă noul guvern al Ungariei, — poarte el orice numire, — are să contribuie la înlăturarea conflictului cu Coroana sau nu? Nimeni nu este în stare să dea astăzi un răspuns la aceasta întrebare. După toate probabilitățile criza va găsi o soluțiune așa zisă provizorie. Provizoriile sunt mult protejate în politica veche austriacă, Coroana încă se supune bucurilor lor, fiindcă ele feresc pentru momentul dat monarhia de mari sguđuituri, iar coaliția maghiară cum nu s'ar învoi ca să-și mai prelungească firul vieții fie și numai cu un an doi? Căci n'aduce anul, ce aduce ceasul. Soluția provizorică n'are firește să înlătore conflictul ce-l acopere numai, precum s'a mai întâmplat și altedăți. Provizorul însă va avea și el odată un sfârșit.

Noi românii avem cel mai mare interes ca conflictele cu Coroana să fie înlăturate în mod definitiv, fie și cu prețul unor sguđuituri ale monarhiei. Subt actuala politică de stat noi suntem într'un penmanent războiu de apărare și ne vedem greu jigniți în progresul nostru cultural. Prin înlăturarea definitivă a conflictelor cu Coroana, s'ar prăbuși și alcătuirea de idei utopice, din care stăpânitorii actuali au construit politica de stat fără rost de astăzi. Poporul maghiar, îmbătat de conducătorii săi șoviniști, și-ar

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Dumbrava-Roșie.

— Sonet. —

Străbatem în tăcere dumbrava plângătoare,
Cum spre Altare sfinte se 'ndreaptă credincioșii;
Cu vaete sinistre ne-adastă'n drum pletoshi
Și plânsete de jale suspin cuvântătoare:

— Voit-am cu războaie să vă răzbun strămoșii
Aduși de craiul Albert al Polonimii soare
Și-a cărui tristă soartă din vremuri călătoare
10 plânge orice frunză de ale Dumbrăvii-Roșii!

«Căți n'am murit de ghioage, baltage și securi
Sau la Cozmin în codru sub brazi rostogoliți,
Pierit am brăzdând câmpul cu-'ntinse arături.

Și trista spovedire ce-o gemem, s'auziți
Cum trece cu durere prin vârfuri de păduri
Și miilor de veacuri deapuri să vorbiți.

Adrian Gh. Lazariu.

Din literatura italiană.

Silvio Zambaldi.

Legenda Lacului.

De mult, de mult, erau trei băieți: Ciotto care avea limba lungă și un picior mai scurt, Pulcetto care avea o cocoșe în spate și un nas cărn, și Pallino care avea un cap rotund ca o bilă și doi ochi cari priveau unul la faină și altul la slănină. Toți trei se vorbiră să facă un lucru mare, ca să se facă renumiți în toată lumea.

Ciotto, care cu toate că avea un picior mai scurt decât cellalt, se gândea la călătorii aventuroase, propuse să pornească la drum drept înainte, fără să se abată nici la dreapta nici la stânga, până ce după ce ar face ocolul lumii, o să se întoarcă iar de unde au plecat. Propunerea era frumoasă și ușoară de dus la căpătăiu atâta timp cât o fi pământ pe care să puie picioarele, dar când or da de ruri și de mări? Din cauza aceasta, ideea lui Ciotto fu părăsită.

Pulcetto la rândul său, propuse să se urce în vârful unui munte foarte nalt, să facă o scară lungă și să se urce la lună sau la vr'o stea de pe aproape. Dar și la acest proiect, care ar fi putut să fie genial, se opuse o mică dificultate, adică nu găsiră de ce să razime scara.

Pallino a fost cel mai practic: în vale, văzuse o mică ridicătură de pământ moale pe care crescuse niște plopi stufoși și propuse să se vâre între ei fără să fie văzuți de cineva, și să sape câte puțin în fiecare zi, o groapă care să

treacă pământul dela o parte la alta și să iasă în cealaltă parte, ca să viziteze antipozii.

Dar și de data asta era o mică greutate: focul din centrul pământului; dar îl vor stinge cu găleți de apă.

Propunerea lui Pallino a fost admisă cu aclamațiuni, și se hotărî să se puie repede pe lucru. Ciotto aduse o sapă, Pulcetto un tîrnăcop și Pallino, ca cel mai prevăzător, aduse un coș cu care să care pământul săpat.

Pulcetto, care era fiul unui zidar, luă direcția lucrărilor: puse un călcăi în pământ și învârtindu-se în loc, făcu cu celalalt un cerc care trebuia să fie mărimea groapei. În ziua întâi săpa a un con de aproape un metru de adâncime și făcură socoteala că ori să iasă de cealaltă parte, după vre o treisprezece mii de zile.

Ascuseră sculele în scorbora unui plop trăs-nit și se întoarseră mulțumiți fiecare la casa lui, dar după ce au jurat solemn să fie cel mai mare secret despre lucrarea lor. Însă Ciotto, care avea limba lungă, cu mare greutate și o putea ține în gură, și doar câte o ochiadă chiorș, de a lui Pallino, i o ținea la loc. Pulcetto, care se bucură atât de mult de lucrarea lor încât par'că în loc de cocoșe avea aripi, dădea cu piciorul și cu pietre, în toți cari rîdeau de el sau îi atingeau cocoșă. Un obicei urît din timpurile acelea era să rîză copiii de cocoșăți, obicei de lume ignorantă, care nu se ducea la școală din cauză că nu erau școli, iar copiii nu se plîngeau de fel.

A doua zi se întoarseră la groapă și se puseră iar pe lucru, dar pământul care îl puneau alături amenința să ridice groapa în loc s'o afunde. Trebuia să piarză timpul, căruia-l mai la o parte,

veni în fire și s'ar reîntoarce iarăși la realitate. Țara întreagă s'ar renaște și ar lua un drum nou de prosperare. Provisoriile și soluțiile de jumătate, încurajează șovinismul, îl determină să pândască noi ocazii pentru a stoarce noi concesiuni, și nici Ungaria, nici monarhia n'au să fie cruțate de sguđuituri. Prin urmare n'am avea să fim feriți de aceste în nici un caz. Dar poporul maghiar, trezit prin o atitudine hotărâtă a Regelui și prin o înlăturare definitivă a conflictelor, s'ar mai răsgândi, așa credem, când ar fi vorba să urmeze pe aceia din conducătorii lui, cari l'ar duce acum pe căi și mai primejdioase decât erau acele pe care a fost condus până aci. Atitudinea popoului maghiar în timpul când colonelul Fabricius a spart parlamentul, este o dovadă cât de cuminte știe el să fie când situația devine serioasă.

Lin'ă ferată Berlin Salonic. »Tribuna« a fost primul ziar în Europa care a adus din Viena știrea că între d. Ionel Brătianu pe de o parte și d-nii Aehrenthal și Bethmann-Holeweg pe de alta, s'a discutat chestia înființării unei linii ferate care să lege Europa centrală de Salonic, prin România și Bulgaria. Am dat și toate explicațiile necesare arătând importanța acestei linii din toate punctele de vedere.

Știrea aceasta este astăzi confirmată și de marile ziar berlineze »Vossische Zeitung«, care află tot dela corespondentul său din Viena, despre acest plan și spune că el are de scop să elimine Serbia din calea europeană ce duce spre Orient. Se pare însă că guvernului austriac nu-i convine să se creadă că dela dânsul a pornit știrea, căci »Vossische Zeitung« anunță astăzi că n'are această informație dela ministerul nostru de externe, ci dela o persoană politică a unui stat riveran al Dunărei.

În ce ne privește pe noi, putem de asemenea declara că corespondentul nostru din Viena n'a avut informația din cercuri autentice.

O schimbare. Ziarul »Il Resto del Carlino« continuă să se ocupe de chestia noastră. De astă

dată a luat cuvântul corespondentul său din Viena, d. Franco Caburi. Domnul acesta însă s'a crezut dator să ia apărarea maghiarilor. Modul cum o face e destul de naiv. D sa este contra noastră, pentru că am ținde spre Austria, — n'ar avea nimic de zis dacă la noi ar exista un irendentism român. Prin urmare, pentru faptul că nu suntem încă mai radicali, d sa aprobă în linii generale politica ungurească.

E cel puțin curios, cu atât mai mult că mai înainte, pe când d. Caburi era corespondentul »Universului«, a avut însuși de suferit pe urma intoleranței ungurești. Pe atunci d sa atacă pe toate drumurile pe unguri.

Tempora mutantur!

Chestia secularizării. Acum câteva luni o hotărâre a comitatului Hajdu a stîrnit multe discuții. Municipiul acestui comitat curat unguresc hotărîse să adreseze averilor și camerii o petițiune, cerînd secularizarea averilor bisericesti. Comitatul Hajdu, cu capitala Dobrișinul, e centrul protestantismului unguresc și cunoscătorii chestiunii știu că hotărîrea fusese o lovitură a protestantismului împotriva bogatei biserici catolice. Ca principiu, secularizarea marilor averi religioase, adică trecerea lor în mâna statului, este just și legitim. În România ea s'a săvîrșit încă sub domnia lui Cuza-Vodă și constituie una din gloriile acestui înțelept principe.

La noi chestiunea are însă și o altă față. Secularizarea averilor religioase catolice ar implica probabil secularizarea averilor bisericesti unite. Pe cînd arhiepiscopul și cele două dieceze de Gherla și Bănat sunt lipsite de averi mai considerabile, dieceza Orăzii mari ar pierde prin secularizare averile sale întinse din Bihor și soarta economică, nu prea strălucită, a multor sate românești din Bihor, ar trece din mîni românești supt înrîurirea guvernului, care nu ar lipsi să-și întrebuițeze puterea și în sens politic. Intinsele moșii nu s'ar parca, cum ar fi drept, printre locuitorii romîni, ci probabil vor servi scopurile guvernului de aspirare politică a romînilor și poate de colonizare a unguirilor în acest cel mai curat ținut românesc. Mii de țărani romîni ar ajunge la amanul guvernului și nu ar putea vota niciodată în comună, la comitat și pentru cameră așa cum convingerea le-ar dicta.

De altă parte vedem că agitația pentru secularizare e susținută nu de protestanți, ci și mai ales de evrei, vrășmașii neadormiți ai religiei creștine, cari profită de orice prilej spre a săpa temelile ei supt frumoasele pretexte ale anticlericalismului și liberalismului. Presa ungurească, stăpînită de ei, agită necontenit chestia. În consiliul comunal al capitalei partidul »democraților« cari în realitate sunt identici cu evreii conduși de cunoscutul deputat evreu Vázsonyi, e hotărît să puie chestia în discuție. O ciocnire violentă între catolici și evrei va fi inevitabilă și se va învedera că în acest caz chestia e un nou prilej de afirmare a evreimii. În astfel de împrejurări secularizarea nu ne poate fi simpatcă.

Forța adevărului.

...Și iată că, mai curînd decît am fi crezut, avem iarăși prilejul să stăm de vorbă cu d. Koloman Müller, profesorul de medicină dela Budapesta, detașat nu de mult pe lângă presa vieneză ca apărător al politicii de opresiune a maghiarilor. Kolomanul în chestiune, care oricît ar fi de Koloman e totuși Müller, s'a crezut chemat — deși în realitate pare a fi fost trimis — să declare în fața Europei uimite că în Ungaria nu se pomenește de vre-o persecuție și că deci toate acele naționalități cari protestează și luptă, precum și naționalitățile surori cari se solidarizează cu ele, ar fi lovite de nebunie. Aceasta în ajunul congresului, pentru ca opinia publică europeană să fie îndusă în eroare și să puie la dosar memoriul medicilor romîni. Planul era minunat. Noroc că tocmai la acel congres, cercetându-se situația Ungariei din punctul de vedere al boalelor mintale s'a găsit că nu românii și nici celelalte naționalități protestare dau contingentul cel mai mare de nebuni, ci... cu totul altfel.

Dacă însă atunci am luat în ris pe d. Müller, și am afirmat că încercarea d-sale nu e serioasă, azi trebuie să-i cerem scuze și, recunoscînd că greșala a fost a noastră, să-l felicităm din toată inima, pentru că succesul d-sale e desăvîrșit.

În acest scop și scriem rândurile de față.

Cetitorii își amintesc că în articolul său din »Neue Freie Presse«, relevat de noi la timp, d. profesor Koloman Müller își exprima speranța că medicii din toată lumea, veniți la congres, vor putea vedea cu ochii lor proprii cum stau lucrurile cu șovinismul maghiar.

Noi am socotit că această părere a dlui profesor e o manifestare de cinism, căci, ne întrebăm noi, ce vor putea vedea medicii străini, când unguirii își rezervă dreptul de a le arăta numai ce vor crede ei de cuviință? Și în această credință a noastră am fost întăriți și mai mult, când am văzut lucrul acela nemai pomenit, că guvernul a cumpărat nu știu câte mii de sticle de Tokay spre a le împărți congresiștilor. Este sistemul borfașilor de rînd, când au norocul ca vr'un biet om cum se cade să le pice pleșoaf în spelunca lor: după ce se silesc să-l îmbețe de-abinelea, cu alcool, pentru ca să-l poată jefui în bună voie. Și de astădată era vorba de un jaf din cele mai cumplite, căci nu există lucru mai tragic decît să-i răpești omului de știință cunoșterea adevărului.

De aceea am protestat noi.

Dar întâmplarea cu interviewul lui Apponyi de

așa că, în ziua aceea, nu au ajuns decît la o adăncime totală de un metru și un sfert.

— În chipul acesta, n'o să mai ajungem niciodată — observă Giotto.

— Las că o să săpăm mai mult mâine, — răspunse Pulcetto, și întorcându-se la Pallino, zise: Tu uită-te de vezi nu ne spionează nimeni.

Pallino se urcă în plop, ajutându-se de coașă la Pulcetto, dete o ochiadă la dreapta alta la stînga, și zise:

— Nimeni.

Pallino, era singurul dintre cei trei, care vorbea mai puțin, din pricină că bălăia.

— Pe mâine! — ziseră toți, despărțindu-se; dar a doua zi a plouat așa de rău, că n'a fost chip să se ducă la lucru. În vremea aceea nu erau nici umbrele, nici impermeabile, iar stradele, după ploaie se făceau de neumblat, așa că fiecare stătura în casă, ascultînd la poveștile bunicului.

— Ciotto, dacă-mi spui ce faci cu cocoșatul și cu chiorul, îți dau o vrăbie, un arc și o săgeată, cu care să dai în broaște și în lilieci.

Darul era prea măgulitor, ispita prea mare, astfel că Ciotto, profitînd de lipsa lui Pallino, și după ce l-a pus să jure că n'o să spuie nimăru, spuse secretul lor lui Ciuccio, un băiat care avea niște urechi mari cât o scoică de Fusaro.

— După 12999 de zile, noi o să ieșim în America! — zise el mîndru.

În vremea aceea nu se știa că pămîntul era rotund și Cristofor Columb nu se născuse încă; dar nu face nimic. Uneori și proștii spun lucruri adevărate.

Lucrul i-se păru atât de minunat, încât Ciuccio

ceru cu insistență să-l primească și pe el la lucru și Ciotto, după ce a avut vrăbia, arc și săgeata, îi făgădui că o să vorbească cu ceilalți; deocamdată însă, nu zise nimic.

În ziua a patra, au avut o surpriză urâtă: ploaia a țărât pămîntul și groapa se umpluse de noroi. Cei trei băieți se sfătuiră, și atunci Ciotto, profită de ocazie ca să propue să se asocieze cu un al patrulea tovarăș, astfel ca să poată câștiga timpul pierdut. Și își susțină propunerea cu aceste argumente: — Dacă în trei, fără să se întâmple nimic, o să isprăvim săpătura în 13000 de zile, în patru negreșit că o să isprăvim mult mai repede.

— Vedeti, zise Pulcetto, noi ne gîndeam la foc și uite că am dat de noroi. Din partea mea, eu primesc pe al patrulea.

Pallino da din cap, dar Ciotto îl învinse cu o vorbă genială:

— Și cei trei muschetari, au fost patru; zise dânsul.

Nici Alexandru Dumas nu se născuse pe vremea aceea, dar ce are a face? Geniile sunt cari ghicesc lucrurile.

Ciuccio a fost primit, în unanimitate, cum se zice astăzi, și lucrul fu împărțit astfel: Ciotto și Pulcetto la săpătură, Pallino la umplutul coșului, iar Ciuccio la căratul pămîntului.

Pulcetto puse iar un călcăi în pămînt, se învîrti și cu celalalt trase un alt cerc; noroiul începu să fie cărat, iar Ciuccio năduși din greu, astfel că la urmă protestă zicînd că trebuie să facă pe rînd. Propunerea lui Ciuccio li-se păru dreaptă și se schimbă rînd pe rînd la muncă,

dar Ciotto nu a putut să care, pentru că fiind șchiop, risipea tot pămîntul pe drum.

După zece zile, groapa se făcuse destul de adăncă, de trebul o funie ca să se lase în ea și trebuia să proptească pereții, cari amenințau să se dărâme. Tăiară câteva ramuri din plopii dimprejur și făcură susținători, ca niște ghizduri, iar Pulcetto, cocoșatul, a făcut minuni de talent, studînd legile rezistenței pe el însuși. Astfel, el observase că corpul său sta drept dacă se sprijinea cu vârful cocoșei de perete, lucru ce l-a folosit mai bine decît orice tratat de geometrie, de legi fizice sau de statică, împreună cu toate științele din ziua de azi, cari se întrebuițează la clădirea caselor cari se dărâmă la cea dintâi bătaie de vînt, sau a podurilor cari se rup la cea mai mică inundație, sau la ridicarea de orașe, cari dispar la cel dintâi tremur al pămîntului.

— Prieteni, zise Giotto a cincisprezece zi, observînd că tîrnăcopul său da de piatră; se îngroașe gluma. Ne temeam de foc și am dat de noroi; azi dăm de ceva și mai tare. Ce ie de făcut? Cum o să mergem înainte?

— Dacă nu se merge înainte, se rămîne îndărăt, zise Pallino care căte odată era și filosof. Ciuccio se scărplina după urechi și se uita la Pulcetto, care gînditor își băgase degetul în nas. În încercătură mare, aceasta era mijlocul cu care Pulcetto își chemă ideile; și ideia îi veni.

— Să spargem stîncă cu o mină, zise el.

Dar în vremea aceea, Berthold Schwartz nu inventase încă praful de pușcă, și ceilalți ziseră cu drept cuvînt, că fără praf de pușcă nu se pot face mine.

care am vorbit în numărul trecut este dovada strălucită că noi ne-am înșelat, deoarece, cu toate potestățile organizate, medicii străini *au putut vedea — și au văzut.*

Doctorul Giorgio Mangianti a priceput admirabil situația. Din felul îndemânatic cum i-a pus lui Apponyi întrebările, se vede limpede că nu e omul pe care să-l încurce grozavul Apponyi, chiar dacă acesta va fi întrebuințat, de astădată, un desăvârșit accent... italianesc. Variatele accente ale dlui Apponyi sunt simptomatice: d sa știe să și aproprie manifestările exterioare ale ori cărei civilizații; nimic însă din fondul lor nu se prinde de sufletul său, care rămâne ceiace este: un suflet de aziatic asupritor.

De aceea doctorul Mangianti l-a încurcat așa frumos, punându-i întrebările cele mai delicate, la cari Apponyi nu putea răspunde decât prin sofisme trezite. Și de aceea doctorul Mangianti fără a schimba o literă din tot interviewul — chestie de elementară bună credință — îl însoțește însă de un scurt dar vibrant comentariu, din care se vede că el rămâne tot la ceea ce a văzut și reiese chiar din declarațiile lui Apponyi: că în Ungaria românii sunt persecutați și stăpânirea vrea să-i desființeze.

Dar avem noi dreptul să credem că doctorul Mangianti este singurul congresist care a știut să vadă? Supt nici un cuvânt! D. Mangianti nu este om politic, iar activitatea sa de publicist s'a mărginit până acuma numai la cronici medicale. Prin urmare d-sa nu era întru nimic mai bine înarmat decât colegii săi, ca să simtă și să vadă. Ce a putut constata Mangianti mulți alții au putut să constate. D-sa ne-a făcut numai surpriza de a și i pări constatările.

Încă un cuvânt am spus în articolul din numărul trecut, că înainte de a-și tipări convorbirea cu Apponyi d. Mangianti a publicat un articol de generalități asupra chestiei noastre. Acel articol foarte bine voit pentru noi și just în fond, este însă plin de greșeli în ce privește amănunțele. D-sa vorbește acolo de un ziar românesc »Supta«, care s'ar tipări în ungurește, zice că »Tribuna« apare la Carad în România etc. Aceste greșeli sunt bine-venite. Ele arată întâiu că autorul n'avea o pregătire anticipată și prin urmare nici o idee preconcepută; și al doilea că în întreaga sa lucrare a fost prea puțin documentat de români și prin urmare iarăși nu poate fi vorba de o *captație* prealabilă, cum de sigur se vor grăbi să urie ungurii. Nu! Doctorul Mangianti, minte ageră, a știut să descurce fondul adevărat al lucrurilor din noianul de minciuni și falșuri ungurești. *Aceasta e marea și neperitoarea forță a adevărului.*

Astfel, doctorul Müller și-a văzut visul cu ochii. Bucure-se, căci și noi ne bucurăm! Este drept că nu așa înțelegea el lucrurile și nu așa dorea el ca s'o vadă străinii. Când își exprima speranța că medicii streini vor constata adevărul, el spera în realitate tocmai contrarul.

Ei, ce să-i faci? Nu mai e chip de înșelat lumea. Congresele internaționale nu sunt de nici o treabă. O singură soluție ar mai fi și o supun, cu tot respectul, d-lor Apponyi și Müller.

— Hai să maghiarizăm tot universul, că altfel ne face numai boclucuri și nu ne lasă să tirimizăm în tihnă.

Încercări de ademenire.

Contele Andrassy și deputații naționaliști.

»Voi cultiva poporul, dar voi urmări și voi lovi cu toată asprimea pe ațâțători!«

Aceste faimoase cuvinte ale ministrului de interne, rostite sunt acum aproape trei ani, ne vin în minte la citirea unei știri pe care o aduce un ziar slovăcesc. Se vestește că ministrul internelor a chemat însuși pe unul dintre șefii clubului naționalist și l'a rugat cu stăruință ca partidul naționalist să nu mai pricinuiască guvernului atâtea neplăceri ci să între într'unul dintre partidele coalizate. Știrea ziarului slovăcesc e de cea mai mare însemnătate pentru noi. Deputații noștri au refuzat adorabila dorință a contelui Andrassy, după cum era firesc, dar pentru noi ea este importantă, căci dovedește că partidul naționalist a început să devie un factor în politica țării.

Unde sunt timpurile când contele Andrassy trata cu un fel de dispreț pe deputații naționaliști, când în aceea memorabilă ședință a camerei în care a rostit cuvintele dela începutul acestui articol, avea aerul că a rupt pentru totdeauna toate podurile către tabăra naționalistă și a aruncat, cu orgoliul său aristocratic, mânușa de vecinic război deputaților noștri? Toată camera îl aplaudase și a doua zi presa ungurească îi cânta osana cu o însuflețire încât chiar cei

inițiați în izvorul acestei însuflețiri au fost ademeniți a crede o clipă că-i — sinceră și nu plătită. Se hotări ca »marele« discurs să fie tradus în toate limbile din țară, să fie tipărit și afișat în toate comunele. Ministrul, pe semne voia să dea dovadă că respectă limba noastră, măcar acuma când — ne amenința și ne înjura.

La doi ani după asta ministrul prezintă camerei faimosul său proiect de reformă electorală în care, tot în semn de respect pentru noi, avuse grija să dea cât mai puține voturi românilor și cât mai multe ungurilor. Era o nouă sfidare a noastră și ministrul părea la culmea orgoliului său antiromânesc.

Dar iată că fotoliul îngâmfatului ministru începu să se clatine. Proiectul său întrecuse toate recordurile de nedreptate și impilare a nemaghiarilor și până și sentimentul opiniei publice ungurești era jignit de atâtea reacționarism. D. Andrassy crezuse și publicul unguresc mai reacționar decât este. Ministrul e atacat și se clatină. Și atunci îl vedem, cum, pe ascuns, el chiamă la sine pe unul din urgisiții deputați naționaliști... Iată-l pe îngâmfatul contele frângându-și aproape mâinile și rugându-i pe deputații noștri, pentru Dumnezeu, să nu-i mai facă buclucuri.

Atitudinea deputaților noștri a fost însă demnă. Precum ei nu s'au speriat acum trei ani de amenințările contelui încrezut și tru-faș, așa ei nu s'au impresionat nici de rugămințile lui și nici la bucățica de pâine pe care le-o oferise drept preț al trădării.

Dar încercarea contelui Andrassy rămâne pentru noi un succes. Ea dovedește că opoziția partidului nostru, dacă e energică, îi face într'adevăr buclucuri și că fie acum, fie mai târziu, de-voie de-nevoie guvernul va trebui să stea de vorbă cu acei pe cari odinioară făgăduise să-i stîrpească de pe fața pământului.

Iată știrile ziarului slovăcesc »Slovenski Tizdennik«.

La început ziarul slovăcesc declară că partidul

— Dacă ne-am asocia cu vre-un altul, zise cu teamă Ciotto, care de sigur că spusese și altora.

— Dacă în patru o să trebuiască zece mii de zile, în patruzeci s'ar putea face numai într'o mie de zile, sau mai bine zis, cam în trei ani, zise Ciuccio care avea o oarecare aplicație naturală pentru socotit.

Pallino sări cu gura: ce o să devie gloria lor, dacă se împarte în atâtea fărime? Dânsul se opuse din răspuțeri.

Atunci Ciotto, găsi altceva genial, și strigă:

— Chiar și cei trei sute dela Termopile au fost patru mii.

Pallino a fost bătut și de data asta, dar în gând nu se da.

— Prieteni, zise cu o sforțare care îi îngreue și mai mult vorbirea, prieteni, ascultați... Dar n'a putut să mai zică nimic: când se emoționează, limba îi tremura în gură, și în loc de vorbe îi ieșau slopi.

Pulcetto care mai mult decât la glorie se gândea să comande o droaie de lucrători, se dete de partea lui Ciotto și Ciuccio și de data asta, cu majoritate iar nu în unanimitate, fu hotărâtă luarea altor lucrători.

În vremea asta, s'a aflat ce fac băieții, și cari îi luau în ris, cari se gândeau să facă ceva mai mult decât ei, ca să i întreacă.

Veniră lucrătorii cu sape și cu târnăcoape și în curând piața fu găurită, dar din ea țâșnea apă, sărind mai în sus de marginile groape, ca o fântână săritoare.

Pulcetto, Ciotto și Ciuccio, cari erau în fund, se agățară de lemne și ieșiră din groapă, Pulcetto ascunzându-se sub urechile lui Ciuccio și Ciotto sub cocoșa lu Pulcetto. Pallino se retrăsese de o parte și se uita nu fără o bucurie internă, la desastru. Ceilalți băieți o rupseră la fugă.

Dar apa ieșea mereu, și văzând cu ochii se și făcuse un riuțel, care murmură printre plopi și se răspândea pe vale pe când din fundul groapei, un glas părea că zice:

Pe aici nu se trece,
În cealaltă parte,
Băieți, nu se merge.

Și apa sărea mereu, și piatra fu aruncată afară, și fântâna se făcuse largă cât gura groapei; râulețul se făcu râu, dărîmă plopii, umplu valea,

făcând o baltă, apoi un lac, din care ieșea peste apă, numai ridicătura de pământ, pe care cei patru mi i naufragați, se grămădiseră unul lângă altul.

Au trecut atâtea și atâtea secolii; puțul s'a închis, iar lacul a rămas liniștit și nemișcat supt albastrul cerului, împrejurul insulei verzi, pe care, în locul plopilor, au crescut chiparoși înalți, cari aruncă o umbră tristă pe oglinda apel clare.

Sub chiparoși doarme Ciotto, Pulcetto, Pallino și Ciuccio, bieți naivi cari încă de pe atunci au avut idei cari le au astăzi copiii și câțiva visători, pentru că lucrurile imposibile sunt acelea cari atrag mai mult.

Duceți-vă, copii, la Pusiano; duceți-vă să vedeți insula »vago Eupili« și căutați... Dar n'o să găsiți nici urmă de legendă, doar chiparoșii frumoși și înalți, cari par că suspină cântecele poetului Parini și dau toată dragălaşenia tablourilor pictorului Appiani.

Trad. din italienește de P. Robescu.

Crema de viorele „Ideal“ este mărgăritarul cremelor. Feței îi dă co'oare nespuse de albă; cel mai excelent mijloc pentru conservarea feței contra *sbârăciturilor, pistruiilor și sgrăbunțelor*. Efect neîntrecut, grabnic și surprinzător. Prețul unei tegle expediată francată, dacă suma se trimite anticipativ, 1 cor. 10 fil.

Regulator pentru păr, care îi redă părului culoarea originală; prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — — **Mijloc pentru văpsirea părului**, care după o m. c. folosire negrește foarte frumos părul. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 6 cor. — — — **Blondine** care dă părului culoarea foarte frumoasă blondă. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — — Se pot comanda dela: **MOLDT BÉLA** farmacist, laborator cosmetic **GYERTYAMOS (Temes m.)**

naționalist e hotărât să primească cooperarea tuturor partidelor democratice care voiesc votul universal adevărat. Mai încolo ziarul spune că partidul va rămâne la postul său în lupta pentru votul universal, *deși contele Andrássy, ministrul internelor a încercat să ademenească partidul ca să părăsească lupta.*

Evenimentele din lunile Iunie și Iulie desc, spune ziarul, că politica partidului naționalist a fost bună.

Deputații ne-au călăuzit partidul pe o cale spinoasă dar singura potrivită. Nu am cedat nici cât un fir de păr față cu partidele ungurești și nici nu s'a putut să cedăm. Poate că ar fi fost mai comod și mai folositor pentru conducătorii noștri personal, dacă ar fi cedat și-ar fi primit tirgul oferit de guvern. Dar în felul acesta ei ar fi tradat poporul lor și ar fi părăsit cu necredință făgăduința lor dată poporului. Și totuși în sinul poporului slovacesc s'ar fi găsit unii oameni cari s'ar fi împăcat cu partidul popular unguresc.

Ministrul internelor Andrássy însuși a chemat pe unul dintre șefii partidului naționalist, rugându-l că pentru Dumnezeu, partidul naționalist să nu facă atâtea buclucuri guvernului și să intre într'unul din partidele coaliției. Se înțelege că între șefii noștri parlamentari, nu s'a găsit nici un trădător.

Noi am păstrat credința noastră către popor și am păstrat și încrederea că împăratul va da poporului ceea ce i-a făgăduit în mod sărbătoresc.

Partidul național a luptat pentru votul universal încă pe atunci, când el era departe, și va lupta și acuma când îl simte apropiindu-se. El a susținut pe aderenții lui atât pe față cât și pe ascuns, cu toate mijloacele îngăduite.

Gine va alcătui reforma electorală?

Situația politică.

În starea de nesiguranță ce apasă greu asupra țării, Sâmbătă a avut loc cel dintâi consiliu de miniștri după lungile vacanțe parlamentare. Intregă țara așteaptă cu nerăbdare deciziunile ce va lua acest consiliu în vederea aplanării crizei. Dar pânăcând în sferile politicianilor dela putere se pân-dește fiecare mișcare colectivă a guvernului cu viua încordare a îngrijorării pentru interesele particulare, marea majoritate a țării — masele cari adastă sosirea vremilor constituționale adevărate — urmăresc sorțile votului universal, întărătate de jongleria frivolă ce o fac pe socoteala acestui deziderat al popoarelor stăpânitorii feudali de astăzi:

Dupăce deținătorii actuali ai puterii de stat, au reușit, vreme de trei ani, să zădărnicească prin o stratagemă mișlească și plină de peripeții aventuroase, legiferarea unei reforme electorale, concepută în spirit de-opotrivă generos față cu toate națiunile și clasele sociale din Ungaria, — azi nu mai pot amâna împlinirea angajamentului ce și l luaseră în baza pactului cu coroana. Necesitatea sufragiului universal a trecut deja în conștiința maselor și ea a fost recunoscută și în sferile din preajma coroanei, cari vor, spre o mai trainică fundamentare a monarhiei, să facă părtașe de binefacerile constituției pe toate popoarele din monarhie.

Stăpânitorii noștri feudali însă tot mai înceară o continuare a stratagemii de meschinării, pentru a-și apăra cetatea privilegiilor de rasă și după toate semnele ei își vor cheltui în opoziția ce o fac sufragiului universal toată energia. Prin intrigi, ma hinațiuni și uneltiri viclene, ba prin amenințări chiar, ei vor cerca să presioneze asupra sferelor din preajma coroanei în

favoarea unei reforme, care să garanteză și în viitor privilegiile lor de rasă și de clasă.

Guvernul speră să câștige pentru planurile sale colaborarea tuturor factorilor pe cari i-a avut dela inaugurarea stăpânirii coaliționiste încoace și speră totodată a se putea menține în acest chip și pe mai departe în fruntea afacerilor. Aderenții băncii autonome, văzându-se abandonați de către coroană, vor tempera agitațiunile lor și pentru a nu fi excluși dela împărțirea din darurile bogate ale puterii, probabil se vor contopi iarăși în ceata manechinilor guvernamentali. Aceasta fiind situația cabinetului său, primul ministru Wekerle, își va putea da liniștit demisia zilele următoare, căci monarhul, în lipsă de alți părtași agreeți de partide, va fi nevoit să re hieme la putere tot pe membrii actuali ai cabinetului său.

Venind iarăși la putere, guvernul Wekerle, va renunța deocamdată la concesiile naționale în armată, și va lifera Vienei toate cheltuelile ce se vor vota în delegațiuni, în schimbul concesiunii de a putea legifera reforma electorală în senzul intereselor de rasă ale claselor feudale.

Intențiunile guvernului se învederează clar din declarațiile unui personaj inițiat în planurile guvernului. Acest personaj, care cunoaște toate amănuntele consiliului de Sâmbătă, a făcut între altele, următoarele declarații:

Convingerea guvernului e, că această reformă însemnată și epocală (reforma electorală) trebuie să o facă el, în colaborare cu partidele politice de astăzi, pentru că o va face de sigur sprc binele națiunii și în favoarea ungrimeii. Iar dacă n'ar face-o guvernul actual, un altul, cu o altă majoritate, de sigur n'ar face-o în favoarea ungrimeii, ci în a dușmanilor ei. Oricât se frământă și explicită chestiunea votului universal, rămâne mai presus de îndoială că în baza pactului încheiat cu regele trebuie s'o rezolvim noi. Dar aceasta nu e numai un angajament, ci un drept chiar, care are o mare și favorabilă însemnatate pentru majoritatea de azi, și în special pentru partidul independist. Dreptul acesta: dreptul alcătuirii reformei electorale, partidul independist nu poate să l dea din mână.

Din alt izvor competent, ziarele din Budapesta mai au și informațiunile următoare:

Centrul de gravitațiune al situației e reforma electorală și e probabil, că guvernul va efectui unele modificări în proiectul de lege prezintat de Andrássy, pentru a risipi orice nedumerire în sânul partidului independist. Se va desființa categoria celor cu trei voturi, precum și cea a alegătorilor înzestrați de câte zece capete ca un singur vot. După demisia guvernului, Andrássy probabil nu va mai primi portofoliu. Noul guvern va prelungi privilegiul băncii cu un an, va rezolvi budgetul comun, precum și chestiunea cheltuielilor anexiunii. Problema lui de frunte va fi însă reforma electorală, pe care va trebui s'o deslege cu graba posibilă, lăsând toate celelalte chestiuni pendente în sarcina parlamentului viitor.

Consiliul de miniștri se va continua azi, Luni, și se crede, că azi se va redacta și proiectul, pe care primul ministru Wekerle îl va duce cu sine zilele următoare la Viena.

O mai deplină lămurire a situației se așteaptă abia după întrunirea camerei și se speră că, îndepărtându-se Andrássy, criza va lua o desfășurare mai precipitată către sfârșit. Că într'u cât sunt întemeiate prevederile ziarelor din Budapesta, vor arăta evenimentele apropiate. Socoteala pare a fi făcută însă — fără birtaș.

Scrisori din Paris.

Inceput de toamnă. — Regaliști și republicani. — Cari sunt cei mai mari cântăreți de azi? — O operă românească.

Cu cele dintâi frunze cari intristează cărările grădinei Luxembourgului, viața urlașă a Parisului începe să palpitate, dela Sacré coeur până la Pantheon. În cartierul latin, străzile să umple iar de vechile figuri cunoscute de toată lumea. Iată studenții ruși cari se adună în barurile din jurul Pantheonului, — studenții sombri, cu ochii crunți, cu bărbile și părul sălbatic, îmbrăcați rău, ca vagabonzii lui Gorki. Iată provincialul student francez, cu bonetul pe ceafă, cu o șuviță de păr pe fruntea impertinentă. Iată și »omul catedralelor«, — Individul antipatic, îmbrăcat fantastic. Iată și prietenul său armeanul, care și-a mai tăiat din păr și poartă monoclu.

Iată și rusoaica înaltă, tristă și delicată ca o turturea, rusoaica de care se cam îndrăgostise Lovinescu, la birtul lui Duval.

În decorul melancolic al Luxembourgului, în amurg, trec visătorii aleilor solitare: un pictor cu prietena lui săracă, un poet fără editor și câteva fete cu obrazul pudrat și tocurile strâmbe. Raze cenușii cad printre ramurile castanilor și luminează trist, tabloul. Delacroix, Luiza de Savoia, Watteau, și scaunele seculare pare plictisite de monotonul piesagiu al Luxembourgului bătut de teamă. Aceleași fete răsturnate pe scaune, cu pantofii frumoși descoperiți, cu piciorul și mai frumos, descoperit până lângă genunchi. Aceleași studențe sărace, cari mănâncă dintr'o hârtie, pe bănci. Acelaș pictor care copiază un colț de cărare sau o bucată de statuie. Iar în fața palatului, aceiași baracă de scânduri, care așteaptă în zadar să iasă de sub dansa, statula dreyfusardului Scheurer-Kestner...

La statuia aceasta s'au dus zilele trecute să depună o cunună de paie regaliștii, și au mâncat bătaie dela republicani. Sărmanii regaliști!... Tineri cu ideal, visători cari speră să răstoarne republica și să restaureze domnia regilor, — câte bătaii nu mănâncă ei dela totii jidanii și polonezii expulzați din Rusia, dela toate secăturile internaționale cari fac socialism și republicanism în Franța ospitalieră!...

Autoritățile persecută pe »camelotii regelui« și orice străluc, cu flamura republicanismului în băf, îi poate insulta, lovi, — fără teamă de pedeapsă. Goana aceasta împotriva regaliștilor, aduce foarte puține foloase Franței. O pildă: Câțiva ani înainte de descoperirea lui Marconi, un savant francez a cerut guvernului să-i înlesnească experiențele cu aparatele sale de telegrafie fără fir. Nu i-s'a acordat ajutorul cerut, fiindcă era »regalist«... Și iată cum a pierdut Franța meritul de a mai fi avut încă o mare invenție.

...Din bătaia de alaltăieri, păstrez ca amintire o jumătate de baston, rupt în cine știe ce cap, făuritor de idei antirepublicane. Am să-l duc la București, să-l pun alături de alt baston, rupt în capul unui naționalist, într'o iucăierare de acum câțiva ani.

Perechea are să fie potrivită, nu-i așa?

De vre-o câteva săptămâni, ziarul teatral de aici, »Comœdia« a deschis un concurs muzical, punând următoarea întrebare cititorilor săi:

— Pe care dintre artiștii cântăreți preferiți?

Alaltăieri concursul a fost închis. »Comœdia« publică rezultatul voturilor și portretele cântăreților preferiți.

Ca soprani, cele mai multe voturi le-a întrunit dna Felia Litvinne, dela opera din Paris, pentru care au ridicat mâna 24.728 de amatori de muzică. Cântărețe celebre ca Lucienne Bréval, Margueritte Carré, Mary Garden etc. au avut câte 24.684, 24.544, 21.926 voci.

Dna Heglon a eșit cea dintâi între contralți împlinind 14.216 voci. Printre cântărețele legeră, întâiul loc s'a dat dnei Selma Kurz, dela opera imperială din Viena, cu 24.293 voturi. Cavalieri vine în al șaptelea rând, cu 12.316, iar cântăreața rusă Lipkowska a avut numai 5.317.

Între bărbați, baritonul Noté a avut 26.637 voci; cunoscutul bariton italian Tita Ruffo vine în rândul al treisprezecilea, cu 5.523 de admiratori.

Tenorii vor trebui să recunoască de frunză pe Muratore, dela opera de aici, căruia i-s'au dat 25.257 de voturi, câtă vreme Caruso e pus pe treapta a opta, cu 13.827 de voturi.

Challapine, vestitul bas rus sta în fruntea bașilor, cu 28.439, voci cam tot atâtea are și Delmas, dela opera din Paris.

Negreșit, nu trebuia uitat că francezii (cari fac majoritatea votanților) își iubesc foarte mult artiștii, așa că i-au preferat celor străini, pe cari nici nu i-au auzit poate. Concursul »Comediei« însă, rămâne foarte interesant și arată, întru câtva pe cine simpatizează azi mulțimea care face publicul reprezentațiilor de operă.

La Aix-les-Bains, vestita stațiune balneară se va reprezenta în curând »Le Cobzar« (Cobzarul), dramă în 5 acte și 7 tablouri de d-na Elena Văcărescu și P. Milliet, cu muzica de Gabrielle Ferrari.

Această dramă, care a avut un mare succes în iarna trecută la Montecarlo, e așteptată cu multă nerăbdare la Aix-les-Bains, unde își petrece vara elita Franței.

Acțiunea »Cobzarului« se petrece în România. E povestea de dragoste a unui cobzar Stan, cu Iana, nevasta hangului Pradea (?) Iana a luat de bărbat pe Pradea fără să-l iubească, dar fiindcă Stan o părăsise, fugind cu o țigană. Într-o noapte când secerătorii aduc cu sila pe un cobzar și-l pun să le cânte. El le cânta durerea din suflet. E Stan. Iana îl recunoaște și-i dă să bea. Rămăși singuri, ei se privesc. Stan s'a reîntors pentru ea, acolo. Pe țigană n'a iubit-o.

Dimpotrivă, o urește. Involit cu Iana, Stan vrea să fugă. Iată însă că țiganca lui Stan intră în acțiune și-și amenință amantul că dacă o va lăsa, are să se războrnească. Infuriat, Stan o ucide, își mărturisește crima Ianei, — și vor să fugă amândoi. Pradea însă îi prinde, dar cade mort și el, ucis de Iana, care vrea să împărtășească ochii cu Stan...

În jurul acestui subiect sălbatic și simplu, d-na Văcărescu și d. Millet au brodat versuri frumoase, iar autorul muzicii, Gabrielle Ferrari a făcut o muzică potrivită. Temele baletului sunt împrumutate din folk-lorul român; autorul a modernizat melodiile, dar le-a lăsat caracterul național. Rolul principal, acela al Ianei, va fi jucat de d-na Yvonne Dubel, celebra cântăreață dela opera din Paris, care era cea mai indicată pentru acest rol, fiindcă vizitează România în fiecare an și a făcut dintr'ansa a doua țară de adopțiune. Se știe că d-na Dubel a primit anul acesta, dela regina României, medalia Bene-Merenti de clasa I, într-o recepție oficială dată la palat în onoarea ei. Dela ultima-i călătorie în țară, d-na Dubel și-a pregătit și costumul de țărăncă română, pentru Iana.

...Incepe să ne știe lumea, bre!...

Paris, 7 Septembrie.

Tristan.

Constituția Bosnei.

Ziarul episcopului Stadler din Sarajevo, *Hrvatska Dnevnik* publică un articol extrem de interesant, în care se arată de ce nu s'a publicat încă atât de mult așteptată constituție pentru Bosnia.

Se știe că guvernul comun a pregătit un proiect de constituție, care a fost prezentat guvernului Austriei și Ungariei. Guvernul austriac s'a declarat de acord cu acel proiect.

Guvernul unguresc însă, mai cu cap, a declarat că, aflându-se în *statu demissionis* nu poate să se ocupe cu o chestie ca aceasta, referitoare la dreptul de stat, afară de aceasta, partidul 48 își face două mari obiecții. Prima că nu admite ca constituția să se dea în numele împăratului-rege, ci pretinde ca ea să se dea în numele »Majestății Sale apostolice, regelui Ungariei«. A doua pretenție este să nu se numească un guvernator pentru Bosnia, ci să se creeze postul de »ban al Bosniei«.

Pentru aceste motive guvernul unguresc nu poate da aprobare proiectului, și bosniaci trebuie să rămână sub acest regim nelegal în care se află astăzi.

»*Hrvatska Dnevnik*« află că în cercurile înalte și în ale guvernului comun pretențiile maghiare sunt respinse. Nici măcar ministrul de finanțe, ungurul Burian, n'a sprijinit serios aceste postu-

late, și de aici a provenit zvonul că el s'ar retrage.

E deci probabil că constituția se va da în numele împăratului-rege și nu în al regelui Ungariei. O garanție mai mult pentru bosniaci, că nu o vor căpăta numai pe hârtie.

Sfințirea bisericii din Sân-Miclăușul-mic.

— Relație specială. —

Ieri, Duminică, a avut loc sfințirea sf. biserici din Sân-Miclăușul-mic, o comună între Arad și Aradul-nou. Faptul acestei sfințiri a fost deosebită însemnătate căci comuna aceasta, odinioară curat românească, azi este cutropită de nemții din Aradul-nou, cari harnici și strângători au acaparat jumătate din hotarul ei. P. S. Sa episcopul Aradului care a azistat la sfințire a biciuit în cuvinte energice răul acesta, numindu-l fără încunjur pe nume și arătând locuitorilor primejdia și cauzele ei.

Încă în preșară P. C. Sa protosinghelul Roman Ciorogariu, însoțit de diaconul Dr. Gh. Ciuhandu, a sosit în comună și a servit sf. priveghere.

Duminică dimineața la 8 a sosit cu trăsura P. S. Sa episcopul Aradului I. I. Papp. În suita P. S. Sa se aflau părintele Vasile Beleş, protopopul Aradului, diaconul Cornel Lazar și nou alesul preot din Birtin, învățătorul Petre Cipou. La Aradul-nou un cotej de călăreți a întâmpinat pe P. S. Sa. Flăcăii voinici pe cai frumoși, veniți din Sân-Miclăuș, făceau o impresie de frumusețe și putere specifică rasei românești din aceste locuri. Căi aveau cordeluțe tricolore, deși jandarmii căutaseră a le confisca.

În capul comunii un mare număr de popor, între ei și mulți nemți, ieșiseră întru întâmpinarea cortelui. Aici a vorbit administratorul protopopesc părintele Cimponer din Lipova, salutând pe P. S. Sa în numele parohienilor. P. S. Sa a mulțumit. La intrarea în comună am observat o ciudățenie. De două părți aie șoselei doi stâlpi goi voiau pare că să întruchipeze ceva și fuseră stricați ca de o mână vandală. Erau stâlpii unui arc de triumf pe care îl ridicaseră credincioșii spre întâmpinarea oaspeților, dar jandarmii îl stricaseră, căci pe el tricolorul românesc, simbolul durerilor și nădejdlor noastre, vestea lumii că aici sunt români și e sărbătoare românească. Cei doi stâlpi se înălțau ca martori ai nedreptății și durerii noastre venind să tulbure și această pașnică sărbătoare a bisericii.

Actul sfințirii s'a săvârșit cu multă solemnitate. În sunet de clopote și în bubuitul treascurilor P. S. Sa a plecat spre biserică. Aici a fost întâmpinat de preotul local Marșieu, cu evanghelia și cu potirul în mână. Biserica e foarte veche, din anul 1629, cum arată o inscripție de pe o piatră. Ea a fost acuma reparată fără a i-se altera vechiul caracter de arhitectură bizantină.

La sf. liturghie au servit vre-o 14 preoți în frunte cu P. S. Sa episcopul I. I. Papp și P. C. Sa protosinghelul R. Ciorogariu. În cursul liturghiei a fost sfințit preot d. Petre Cipou, ales preot în comuna Birtin din Bihor, până anul acesta învățător în Lunșoara.

P. S. Sa a rostit o predică frumoasă. În cuvântarea sa, ca și mai târziu la masă, el a constatat că acum 40 de ani, când a vizitat mai întâi comuna, ea era curat românească și abea trei străini erau într'ansa. Acum însă vede cu durere că jumătate din hotarul ei e în mâini străine. Pământul apărut de strămoși cu scumpătate e părăsit de strănepoți. Cauza acestei decăderi sunt viciile, lena, băutura, luxul, risipa și desinteresul pentru biserică pe cari P. S. Sa le-a biciuit fără cruțare.

După actul sfințirii s'a dat un prânz de cătră comuna biserică în localul școlii românești. Sala era frumos împodobită cu verdeț și cu mândrul tricolor care aici scăpase neobservat de jandarmi. S'au rostit mai multe toasturi. La masă au participat și mai mulți poporeni.

Serbarea s'a sfârșit lăsând o impresie bună între toți cei de față.

Din safu cu deputafu.

Adunare poporală oprită. Nu sunt de ajuns jandarmii în cerc. Un omor politic.

După cum v'am anunțat în telegrama de ieri, proiectata adunare poporală dela Cârnecia a fost oprită din motive politice, și anume:

Nu s'au anunțat vorbitori cu numele. Nu s'a dat conținutul vorbirilor. Timpul de 24 ore, i-s'a părut prea scurt dlui fibirău Bauer, acum în timpul acesta când toată albia Carașului clocotește. Asemenea i-s'a părut prea scurt timpul anunțării (14 zile), pentru a-și putea aduna puterea armată spre a ținea în frâu poporul.

Nu poate permite ținerea adunării, pentru că în Cârnecia în timpul din urmă s'ar fi ținut o adunare poporală neanunțată, și s'ar fi pornit un spirit ostil contra »spăhiilor«.

Nu permite ținerea adunării și din motivul că în comuna vecină, Ticvaniul-mare, s'a omorât primarul (chinezul) tot din motive politice și astfel întreg cercul fiind românesc, adunarea românească, oratorii români, schinteia națională, ușor ar fi putut aprinde masa mare a poporului.

Contra acestui decis se poate apela în decurs de 15 zile la vice-comitele. Așa s'a pus deocamdată stavilă unei porniri din cele mai mărețe de pe albia Carașului, după ce adunarea dela Cârnecia era să fie una cum nu s'a mai pomenit între români dela sate.

Deja până Miercuri seara își anunțaseră partii ciparea peste 3000 de țărani atât din comunele vecine, cât și din cele mai îndepărtate locuri, până și din Mehadia. Si au anunțat participarea și șase dintre deputații naționaliști, întru a căror întâmpinare atât Cârnecenii cât și satele prin care aveau să treacă, se pregăteau a o face cât mai impozantă.

Așa, Cârnecenii le-ar fi ieșit în cale cu banderiu și muzică până la Greovaș. Aici i-ar fi așteptat Greovicenii călări și cu trăsuri. Urmând drumul spre Cârnecia, la Cacova li-s'ar fi alăturat bravii Cacovenii călăreți și trăsuri; la Ticvani iar îi așteptat înflăcărații și nelufrăcții Ticvănenții cu mult popor din Ticvanul-mic, Agadici, Maidan și Răchitova.

Astfel intrarea în Cârnecia ar fi fost o adevărată intrare triumfală, cu două orchestre și două coruri vocale. Cu un cuvânt toată lumea ar fi luat parte la această sărbătoare a deșteptării noastre naționale, poate numai cei 5 Șeghesari din loc, 3 popi, dascălul — tatăl deputatului și spăhia s'ar fi ascuns pe ziua aceea. Dar a trebuit să se afle motivele de mai sus, pentru ca să se oprească adunarea și pentruca tatăl deputatului, dascălul Șeghescu, care se pregătește să se mute de aici la Secaș, tocmai pe Duminică, să nu vadă cu ochii umilirea și să nu ducă cu sine trista amințire a »adunării dela Cârnecia«.

Ai nostri nu se lasă biruiți. Azi, Joi, peste 40 de inși, frunțașii comunei, s'au dus deja la Oravița ca să înștiințeze de nou ținerea adunării populare. Poate vom avea de data asta noroc, dacă pleacă pentru totdeauna dela noi tatăl deputatului Șeghescu. Se așează în comuna sa natală, Secaș. Să-i fericească barem pe dâșii, dacă n'a putut pe noi.

Cârnecia, la 10 Septembrie 1909.

Pavel Petrica.

Spovedaniile unui om de azi.

Aur.

La câțiva kilometri de Paris, e vestita localitate balneară Enghien-les-Bains, celebră pentru apele ei minerale, mai celebră încă pentru mesele de joc ale Casino-ului. În trenul cu vagoane mărunte, care pleacă la câteva zeci de minute din gara de Nord se urcă zecile de parizieni cu dare de mînă, și-n cele dintîiu umbre de inopțare, străbătînd pitoreștile peisagii ale împrejurimilor, ajung în saloanele scaldate în lumină...

...Ce bine-făcător e vîntul care adie în noaptea de vară! Mi-am plecat capul pe fereastra deschisă și-n alergarea trenului, mi-se pare că mă duc în cine știe ce țară depărtată, unde n'a mai fost nimeni dintre noi, unde m'așteaptă totuși ființe dragi, cunoscute într-o altă viață... Uruitul monoton al roatelor, cerul clar, cele câteva stele risipite în larg, cornul lunii împinzit în aburi... pămîntul negru, acoperit de umbrele mari ale caselor, străpuns pe-alocuri de lumini, și adierea vîntului de vară îmi umple inima cu va-

luri de nostalgie, de tristeță, de fericire. Aș vrea să nu se mai isprăvească nici-odată făcându-l șinelor, a-dormitoarea muzică a vântului și fluviul negru, cu picături luminoase, care curge în jurul trenului.

Am ajuns. O lumină albă, îmbelșugată, luminează strada, în fața cazinoului. Valeți demni și surizători așteaptă în sala elegantă și se grăbesc să deschidă ușa cu gestul larg pe care-l va fi având păzitorul raiului, când deschide unui nou fericit. Candelabre mari, aruncă lumina lor feerică pe mesele verzi, pe fracurile jucătorilor, pe umerii goi și pe toaletele sutelor de actrițe, demimondene și femei de lume, cari își uită rangul aicea și se înfrățesc în aceiași științiere bolnavă a ochilor. Sunt multe mese în fiecare sală și multe săli aici. Colo un tinăr comun, scump îmbrăcat, ține banca. Alături de el e o femeie bătrână, în doliu, care-l urmărește cu grijă și se întristează când îl vede că a pierdut câteva mii de franci, în câteva minute. Probabil e mama și fiul, cari cheltuiesc banii rămași pe urma răposatului.

Un bătrîn roșcovan și elegant joacă la capul mesei fără să zică nimic, fiindcă gura-i e astupată de o havană groasă, stinsă. Bătrînul roșcovan câștigă mereu, dar nu-și trage banii, ci-i lasă pe masă, ca să se îndirjască mereu. Aurul zorăind, iar bannotele mari fișăie ca cea mai fină mătasă. Un ephed de 10 ani, cu părul lins, cu mustața rasă, cu buzele roșii, cu obrazul pudrat, cu simokingul bine strâns pe trup, poartă un napoleon modest și aruncă priviri de cocotă, bătrînului roșcovan. În câteva minute, banchele s'a curățat. Elegantul moșneag își adună aurul și hirtii foarte rece, se scoală alene și se duce să trațeze cu un licheur pe ephedul frumos, cu nas imperinent.

Femeile sunt mai multe ca bărbații, aici. Unele au venit în automobilul lor, altele cu trăsurile amantului uitat la cine știe ce masă de joc. Se împrietenesc nervos — derimondena cu nevasta milionarului. Și îndată ce jocul s'a isprăvit, își aruncă iar priviri reci ca și cum nu s'ar fi cunoscut niciodată. Iată actrițe celebre, baletiste și cântărețe, întreținute de bătrâni francezi sau miliardari americani, întreținătoare de tineri eleganți, manierați și fără scrupule. Banii se pierd și să câștigă repede aici. Unii pierd cu sînge rece, alții își mușcă buzele, alții pălesc. Femeile sunt iritate, gata să izbucnească în plîns, injurături sau risuri isterice. N'au nimic de poezie, iar perversiunea din ochii lor morți e vulgară în fața meselor de joc.

...De pretutindeni, s'aude glasurile crupierilor, sunetul banilor și foșnetul de rochii.

Pe terasă, sgomotul acesta vine înăbușit. Aici, aerul e curat, noaptea clară, iar apele ușor încrețite ale lacului, te liniștesc. Mesele sunt goale. Numai în fund, stă visătoare o femeie tină. Își ține fruntea în mînă, cotul rezimat de balustradă și se uită îngîndurată spre largul apei. Prin ușa de sticlă, mulțimea jucătorilor, înecați în lumină, îmi pare o priveliște dintr'un pannoticum. E mai multă poezie afară. Vîntul adie peste valuri, paseri de noapte zboară neregulat și se rostogolesc în văzduh, iar femeia singuratică din fund, pierdută în umbră, întristează și mai mult cadrul plin de melancolie...

Neg.

Lupta pentru biserica națională.

»Unirea« despre dispoziția
ministrului Apponyi.

»Unirea«, care până acum n'a luat act de acest conflict, a apărut hotărîrea ce s'a luat în conferința episcopilor și în care se spune că ordinul ministrului Apponyi nu se va lua în considerare.

»Unirea« continuă precum urmează:

»Intre biserică noastră și guvern a izbucnit un conflict, ale cărei cauze sunt cunoscute. Guvernul cere ca să predăm învățământul religiei în limba ungară, însă biserică noastră nu se va conforma acestui ordin. În chestiuni de învățământ, biserică nu acceptă nici o dispoziție venită din partea guvernului. Biserica nu poate renunța la drepturile ei fundamentale, cari îi asigură libertate absolută în ce privește învățământul religiei. Atitudinea bisericești se bazează afară de aceasta și pe legile existente. De aceea este exclus ca biserică să cedeze în această chestiune. Aceasta trebuie s'o facă guvernul, dacă nu, atunci vom lupta până la extrem.

Episcopul I. I. Papp asupra conflictului.

Un redactor al ziarului »Keleti Ertesítő« a avut o convorbire cu un membru al episcopiei române, care i-a făcut următoarele declarațiuni:

»Trebuie să protestăm mai întâi contra acelei aserțiuni de rea credință că biserică română se opune învățământului limbei ungare. Biserica greco-orientală a luat cele mai întinse măsuri spre a putea pune în vigoare dispozițiunile noiei legi a învățământului, prin care se urmărește predarea și învățarea limbei ungare. Aproape toate comunitățile au cerut un ajutor bănesc dela stat, spre a completa lefurile învățătorilor, în școlile noastre confessionale s'a deschis învățământului limbei ungare un teren larg, lucru despre care ministrul cultelor are perfectă cunoștință.

În ce privește ultimul ordin al ministrului cultelor, el este lipsit de orice bază legală. Învățământul religiei s'a predat până acum în limba liturgică, cu toate că limba de predare a școlilor respective era cea maghiară. Biserica română a considerat ordinul ministrului Apponyi ca un atac îndreptat în potriiva autonomiei bisericești și a protestat la guvern contra acestei măsuri. Situația s'a agravat și mai mult prin faptul că guvernul nici n'a răspuns la adresa mitropolitului nostru.

Punctul de vedere al bisericești române e tot atât de legal pe cât e de lămurit. Învățământul religiei e o chestiune internă a bisericești, precum este predică, confirmățiunea sau alte acte religioase. Enunțările divine trebuie să se împărțescă credincioșilor în limba lor maternă. Legea fundamentală a bisericești noastre dispune ca limba oficială să fie limba română, atât în chestiunile de școală cât și în cele bisericești. Scopul principal al învățământului popular e de a crește cetățeni cinștiți, patrioți, morali și silitori. La acest rezultat nu vom ajunge decât cu ajutorul învățătorilor de religie, religia însă numai în limba maternă se poate preda cu succes. Legea din 1868 se bazează pe același principiu, lăsând la aprecierea confesiunilor de a stabili limba de predare în învățământul religiei.

Ministrul Apponyi se referă la primul paragraf al acestei legi, care stabilește limba de predare în școlile elementare ale statului, însă numai în privința acelor obiecte, cari sunt supuse controlului ministerului.

Ministrul nu e în drept de a retrage subvențiunea ce ni-se dă sub denumirea de »congrua«, căci aceasta nu este o plată pentru predarea învățământului religiei, ci o complectare a lefurilor învățătorilor și preoților, fixată prin legislatură. În caz dacă ministrul totuși ne va retrage congrua, biserică română va intenta statului un proces.

»Alkotmány« despre lupta dintre biserica română și Apponyi.

În ziarul »Alkotmány«, organul partidului clerical popular, a apărut un articol de fond semnat »Spectator«, în care se fac comentarii asupra ordinului ministrului Apponyi.

Autorul spune că acel ordin ar putea zădărnici acțiunea partidului moderat român, căci adevărații naționaliști români vor putea invoca d'aci înainte, că guvernul se amestecă și în afacerile interne ale bisericești române.

Autorul e de părere că ordinul ministrului Apponyi nu se va putea pune în aplicare din cauză că în cele mai multe școli ale statului elevii din clasa a treia nu cunosc limba maghiară atât de bine, ca să li-se poată preda religia în această limbă, fără de a se pretinde învățătorului ca să predea în același timp și limba ungară, lucru pe care învățătorul nu este obligat să-l facă.

Ordinul dispune că învățământul religiei trebuie să se predea și în limba ungară. Ar fi deci necesar ca religia să se predea mai întâi în românește și după aceea în ungurește. Predarea învățământului în două limbi ar crea dificultăți extraordinare în școlile elementare. Afară de aceasta ar fi nevoie de cărți, însă nu există pînă acum. Învățătorul român ar fi deci nevoit să se folosească de o carte ungară, pe cînd limba română i-ar servi numai ca limbă auxiliară. Dispoziția ministrului însă nu impune aceasta.

Nici o rasă nu-și iubește limba cu atîta gelozie ca romînii și e de prevăzută că ei se vor lepăda și de școlile statului și de preoții lor proprii, dacă vor vedea că copiii lor trebuie să învețe religia în limba ungară.

Acela, care n'a trăit printre romîni desigur că nu va înțelege acest lucru.

Convorbirea coresponden- tului »Minervei« cu un membru al partidului constituțional.

Corespondentul ziarului »Minerva« a avut o convorbire cu un membru distins al partidului constituțional, care i-a declarat următoarele:

Ordinul ministrului Apponyi relativ la învățământul religiei se consideră în cercurile politice ungare ca legal, cu toate acestea, însă ordinul e absolut fără valoare, căci nu are nici un înțeles de a forța copiii români să învețe limba maghiară sau de a le preda religia în această limbă, pe care cei mai mulți abia o cunosc.

Deputații români din parlament cunosc limba maghiară foarte bine și cu toate că unii dintre dînși au titluri de nobili ungari, ei totuși nu se folosesc de ea.

Articolul de astăzi din ziarul »Alkotmány« a produs senzație printre politicianii unguri. Acel articol pare a proba că clerul catolic e contra ordinului ministrului Apponyi și că ministrul nu vrea ca conflictul cu biserică română să se agraveze prea mult.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 13 Septembrie n. 1909.

— **Mutarea »Tribunei«.** Cu ziua de azi, ziarul nostru, atât redacția, cât și librăria, administrația, tipografia s'au mutat în noul local. Adresa noastră de-aici încolo e deci: »Tribuna« Deák-Ferencz-u. 20. Telefonul ziarului nostru are tot numărul cel vechiu: 502.

— **D. Dr. Vaida la Karlsbad.** După cum aflăm, d. deputat Dr. Alexandru Vaida Voevod s'a hotărît să reia practica medicală. D-sa și-a luat la Karlsbad locuința regretatului Dr. Mera, unde are intenția să se stabilească vara viitoare.

— **A. S. R. Principele Ferdinand al României** sosește din străinătate Luni, 31 August, la Sinaia, fiind însoțit de d. colonel Greceanu.

— **Ce zic congresiștii din Budapesta.** Corespondentul din București al ziarului vienez »Reichspost« s'a folosit de trecerea prin capitala României a unui mare număr de congresiști, pentru a afla ce impresii au cules ei dela congresul din Budapesta.

Intre alții a vorbit cu celebrul medic legist francez, dr. *Daboul*.

Acesta i-a spus:

— Congresul ăsta a fost un foarte obositor congres de petreceri, cu prânzuri luculice și discursuri goale.

Dr. *Nazim Bey*, conducătorul spitalului de copii din Cairo a spus între altele:

— »A fost un congres în care s'a promis mult, dar puțin, prea puțin s'a lucrat serios, ba, așa putea zice chiar că nu s'a făcut nimic serios. S'au ținut conferințe peste conferințe, dar fără vr'o rezolvire solidă, prin care știința să fi făcut vr'un progres. Aceasta e impresia pe care mi-a făcut-o congresul și cred că nu greșesc afirmând că asta e părerea și a colegilor mei. Am așteptat mai mult dela congresul acesta.

În privința abținerii medicilor români dela congres, dr. *Nazim Bey* s'a exprimat astfel:

— »N'am urmărit afacerea asta dela început. Mi-a fost însă destul să citesc răspunsul ligii maghiare la memoriul medicilor români, ca să mă lămuresc pe deplin. Părerea mea — după citirea acestui răspuns slab și fără miez — est că dreptatea nu-i de partea ungarilor ci de partea românilor.

În sfârșit, doctorul *Loose* își exprimă regretul că a luat parte la congres.

! Acestea sunt informațiile comunicate de corespondentul lui »Reichspost«. Interesant e că prin declarația lui *Nazim Bey* — om cu desăvârșire străin de chestiile din Ungaria — se confirmă încă odată că chiar fără nici o lămurire din partea noastră, ci numai din purtarea ungarilor,

străinii văd că stăpânirea maghiară e în stare de crimă permanentă.]

— **O nouă piesă a dlui Caragiale.** Zilele trecute s'a citit la teatrul Davila, din București noua piesă a dlui Caragiale »Incepem«, instanțianu într'un act, jucat pentru prima și ultima oară, de întreaga companie »Davila« la deschiderea stagiunii în seara de 12 Septembrie v.

— **Aniversara victoriei** repurtate de Mihai Viteazul în contra turcilor la Călugăreni (Vlașca României), va fi sărbătorită cu mare pompă în ziua de 7 Septembrie în această localitate. Se vor face și sărbări școlare la cari va asista și d. ministru Sp. Haret.

— **Sănătatea d-rului Lueger.** Din Lovranani se scrie că starea sănătății d-rului Lueger, primarul Vienei, e din ce în ce mai bună. Vederea, care în vremea din urmă îi slăbise aproape cu totul, revine din ce în ce. Primarul face numeroase excursiuni și ia parte la diverse serbări, fiind pretutindeni salutat de amici și admiratorii săi.

— **Cook și Peary.** Lupta celor doi exploratori pentru gloria descoperirii polului încă nu s'a decis. Cât despre Peary însă s'a aflat că nu are alte probe decât bunăcredința și patru eschimoși ce i a avut cu el, căci toți însoșitorii albi și-lă trimis îndărăt ne lăsându-și decât un african, pe lângă indigenii insulei. Aderenții americani ai lui Peary au constatat cu părere de rău lipsa de dovezi a lui Peary, a cărui afirmațiuni chiar așa pot fi contestate ca și ale lui Cook. Aderenții lui Cook în Statele-Unite se sporesc mereu și aproape echivalează cu ai lui Peary.

— **Aviz.** Am onoare a aduce la cunoștință On. domni învățători, că »Înțâia carte de cetire« precum și cartea a doua și a treia de Ioan Popescu au fost aprobate de înaltul ministeriu de culte cu datul de 10 August a. c. nr. 72038. Dr. C. Popescu, protopop.

Economie.

Cassele de păstrare

La toate popoarele prima organizațiune a creditului s'a făcut ca și la noi din inițiativa privată. Mai mulți capitaliști s'au întovărit și au fondat bănci, al căror scop era firește în primul rând câștigul capitaliștilor. Experiențele cu această primă organizațiune au dovedit că creditul, mai ales cel agricol, adică tocmai acela, care la noi românii ocupa locul de frunte, este rău servit de băncile înființate din inițiativa privată. Principiul speculativ al acestor bănci desconsideră interesele clasei agricole și ale țărănimii. Statelor germane li se cuvine meritul însemnat de a fi inițiat o organizațiune publică a creditului, la care principiul speculativ dispăre aproape cu totul. Încă pe la mijlocul secolului al optizeceluia regele Frederic cel mare a dispus ca să se înființeze pentru provincia sileziană o instituțiune de bani administrată de autoritățile provinciale în folosul proprietarilor de pământ. Rezultatele, care au dat aceasta bancă, au fost atât de îmbucurătoare încât regele a hotărât să înființeze și pentru celelalte provincii asemenea instituțiuni. Din aceste începuturi s'a dezvoltat rețeaua întinsă de bănci publice de astăzi, nu numai în Germania, ci și în toate celelalte state apusene. Mai zilele trecute oficiul statistic al Prusiei (Königlich preussisches statistisches Landesamt) a publicat cercetări minuțioase despre gestiunea și rezultatele casselor de păstrare. Din aceste extragem vreo câteva date, care au o importanță și pentru dezvoltarea noastră economică.

Regatul Prusiei, care face parte din imperiul german, are o întindere care cu puțin întrece pe cea a regatului ungar. Numărul populațiunii sale este de peste 32 milioane, va să zică aproape îndoit de mare de cât

al Ungariei. La sfârșitul anului 1907 erau pe teritoriul Prusiei 1630 casse de păstrare. Din acestea erau 1449 instituțiuni publice, adică case de păstrare comunale, județene sau cum am zice noi comitatense și provinciale, și numai 181 aparțineau inițiativei private. Aceste 1630 casse de păstrare se ramificau în 736 filiale și în 3075 agenții însărcinate cu colectarea depozitelor (Sammeloder Annahmestellen); în total deci existau 5460 casse, cari macipulau depuneri spre fructificare. Suma depunerilor este de 9 miliarde 121 milioane mărci, sau 237 mărci pe un locuitor al regatului. Fondurile de rezerva se sumează cu 506 milioane mărci. Dela înființarea lor cassele de păstrare au dat pentru scopuri publice 372 milioane mărci, din cari 19 milioane pentru anul 1907. Șasezeci la sută din capital, adică vr'o 5 miliarde și jumătate au fost elocati în credite ipotecare, treizeci și cinci la sută sau ceva preste 3 miliarde în efecte publice, și numai cinci la sută în credite de obligațiuni și pol-țe.

Na ne putem noi firește asemăna sub nici un punct de vedere cu raporturi atât de dezvoltate precum ni-le înfățișează aceste cifre și date. Dar putem trage în tot cazul multe învățături prețioase din ele.

Aceste cifre și date ne arată înainte de toate ce dezvoltare uriașă poate să îse organizațiunea creditului și că noi cu cele vr'o 80 milioane coroane (și nu mărci) depuneri de fructificare ne aflăm încă în stadiul unor modeste începuturi, cu toate că ne impune respect și această cifră a noastră. Vedem mai departe cu câtă grije și scrupulositate cassele de păstrare prusiane atât de puternice proced la elocarea capitalelor depuse. Mai mult decât o treime din ele nu le folosesc peste tot la împrumuturi, ci le țin în casse totdeauna la dispozițiunea momentană a depunătorilor. Cu 3 miliarde mărci în cassă institutele pot fatimpina cu succes deplin orice criză fără nici o teamă. Mai ales în privința aceasta cassele noastre de păstrare, neasemănat mai puțin puternice decât cele prusiane, păcătuiesc foarte greu. Aproape toate din ele împrumută întreaga sumă a depunerilor și nu rezervează nimic pentru cazul când depunătorii ar reclama în masse, în vreme de criză, restituirea capitalelor lor. Adevărat că împrumuturile casselor noastre de păstrare sunt mai mult mobiliare decât ipotecare, însă cu toate aceste o criză generală de bani ar deveni dezastruoasă pentru întreaga noastră organizațiune de bancă. Să impune ca o măsură indispensabilă și urgentă a casselor noastre de păstrare, ca să investească o parte a depunerilor în efecte publice. Măsura aceasta se impune cu atât mai tare cu cât nici fondurile lor de rezervă nu sunt mari și sunt elocate și ele tot în împrumuturi.

Organizațiunea casselor de păstrare ne mai arată că va trebui să ne ocupăm cu totadinsul și cu problema institutelor de credit publice și să căutăm a porni și noi pe drumul, pe care germanii au pornit încă la anul 1760, un drum care s'a dovedit în mod practic și teoretic cel mai avantajos. Soluțiunea în Germania, unde statul și poporul sunt concepțiuni identice, a fost mai ușoară ca la noi, unde statul are adeseori porniri dușmănoase poporului român. Însă: *est modus in rebus*. Dacă statul nu poate sau nu vrea să ne ajute, trebuiesc găsite alte căi pentru a ajunge la acelaș scop.

Concurența chineză. Din Londra se anunță că zilele trecute au sosit acolo 21.000 lăzi de ouă, 8000 lăzi de găini și rațe, 4500 porci, 10.000 lăzi vânat de pasere și 1345 bucați vânat mare, toate acestea de proveniență chineză și expediate din Handkau.

E primul transport de natura asta sosit din China și el prezice o concurență foarte serioasă pentru țările europene cari aveau specialitatea exclusivă a unor asemenea mărfuri.

Piața de bucate din Aradul-nou.

13 Septembrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 1500 mm.	12.80—13.20
cucuruz 200 mm.	7.20—
orz 100 mm.	8.70—8.80
ovăs 300 mm.	6.80—6.90
secară 300 mm.	6.40—6.80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

[Budapesta, 13 Septembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grii nou

De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70
Din comitatul Albei — — —	28 > 15—28 > 60 >
De Pesta — — — — —	28 > 45—28 > 80 >
Secară de calitate I. — — —	19 > 50—19 > 65 >
Secară de calitate mijlocie	19 > 30—19 > 50 >
Orz și de nutreț, calitate I.	15 > 20—15 > 60 >
Ovăs de calitate I. — — —	15 > 50—15 > 80 >
Ovăs de calitate a II. — — —	15 > —15 > 40 >
Cucuruz — — — — —	15 > 50—15 > 70 >
Bănățânesc — — — — —	28 > 55—28 > 95 >
De Bacica — — — — —	28 > 55—28 > 95 >

BIBLIOGRAFII.

E cunoscută publicului nostru însemnătatea revistei politice »Neamul Românesc« a dlui Iorga. Prin ideile luminoase, spiritul viguros și curățenia convingerilor cari se desprind mai ales din articolele și notițele dlui Iorga. Aceasta revistă poate fi totdeauna nouă, interesantă și instructivă. Dacă avem o unitate sufletească, dacă o parte a românilor are cunoștința nevoilor, păcatelor multe și năzuințelor celorlalte părți libere sau subjugate a românilor, în mare parte o datorim revistelor dlui Iorga. Recomandăm cititorilor noștri mai ales lectura »Neamului Românesc« și le anunțăm în acelaș timp, că colecțiunea din anul trecut a numitei reviste se poate căpăta cu 10 lei pe întreg anul, 5 lei o jumătate de an. Cererile se pot face la administrațiunea »Neamului Românesc«, Vălenii-de-Munte (România) sau la librăria »Școala română« din Câmpulung și Suceava (Bucovina).

A apărut: »Noua Revistă Română« de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru, Noutăți: Programul congresului studentesc dela Iași (5—10 Septembrie). — Revista revistelor. Politică: A. D. Xenopol. Turburările politice europene. — N. Coșăcescu. Profesorii în administrațiunea centrală. — Chestiuni actuale: C. Rădulescu-Motru. Hotărârile congresului studentesc dela Iași. II. Chendi. O societate a scriitorilor. — Literatură: Stéphanie Mallarmé. Plănsul de toamnă. Ioan Adam. Prin vremuri. — Științe sociale: Cesare Lombroso. Forme noi de delict. — Note și discuțiuni: Vasile V. Haneș. Congresul studenților români. Redacțiunea și Administrațiunea: București B. d. Ferdinand nr. 55. Abonamentul pe un an 10 lei. 25 bani exemplarul. Număr de probă la cerere.

O editură din România a binevoit a pune la dispozițiunea publicului românesc chipul lui Șaguna în condiții favorabile. Editura a utilizat o fotografie de-a lui Șaguna care la noi nu e cunoscută. Costul oricărei bucați care poate fi încadrată și poate fi decorul oricărei case românești,

— e numai de 6 fileri. Doritorii de a procura pentru a le răspândi cu ocazia aniversării marelui mitropolit se pot adresa administrației acestui ziar, adăugând și banii pentru porto.

Poșta Redacției.

A. Sz., Sanislău. Tonul e prea pățimaș. Maritorii pe cari îi Invoci, sunt ab ovo dușmanii cauzelor românești. Se întinde apoi prea lung replica și e scrisă într'un stil pe care ar trebui să-l refacem pe d'întregul. Iată pentru ce n'o putem publica.

Poșta administrației.

A. Banea, Chesler. Mai 17 cor. aveți de plătit pe 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

**Asudarea mânilor !
Asudarea picioarelor !
Asudarea subțioarelor !**

încetează în decurs de o oră
dacă folosim

„Sudoran“ ul
a lui Molnár.

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public :

Stim. dle farmacist ! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămitele mele. Cu stimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt«, Szombathely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inretr., R. St. Die ! Din »SUDORAN«, leac contra asudării

picioarelor, mânilor și subsuorilor am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat, l-au laudat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Die apothecar Molnár ! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudoarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Die apothecar ! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl află de neprețuit. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORAN« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie, ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datorez mulțămită, că m'am scăpat de boala neplăcută. Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul

Molnár János apotecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 coroană 30 fileri, dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »Sudoran« provăzut cu marcă să se primească

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboeală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere sau cumpărare să se provoce că adresa firmei » cetit-o în Tribuna.

A N U N Ţ .

Un candidat de avocat

cu praxă

află aplicare din 1 Octombrie a. c. în cancelaria avocatului **dr. Nicolae Poyvár** Élesd (comit. Bihor).

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de **partea de sus a ghetelor**, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz u. 1

Distins cu diploma
de recunoștință
:: în anul 1904. ::

Catalogul ilustrat a prețu-

Fondat la 1879.

Telefon 107-14.

Bittner János

fabricator de articole bisericesti din aur,
— argint și din tot felul de metale. —

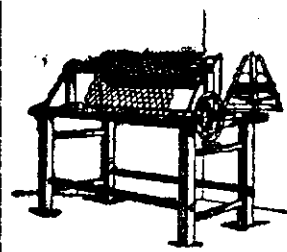

Recomandă în atenția onor. preoțimi **monumentalele sale obiecte bisericesti originale și în stil curat**, precum și auritura și argintătura executată prin foc și nefalsificată. Auritură prin — — foc dela 21 cor. în sus. — —

Fabrica:

Budapesta IX., Lónyay-utca 23.

La dorință escurgem la fața locului.
Catalog mare și ilustrat trimitem gratis și franco.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimitem gratis și franco.

== Premiat la 6 expoziții. ==

MARSCHER ULRİK

PRIMA TOCILĂRIE DE POZSONY, ARAN-

— JATA PE MOTOR ELECTRIC —

POZSONY, Lörinczkapu-u. 19.

Se aduce la cunoștința barbierilor și coafărilor, că fiind această

tocilărie

aranjată de nou conform recerînțelor timpului, tocilăritul se face sub inspecțiunea mea proprie și primesc pentru ascuțire și reparaturi tot felul de instrumente medicale, pentru barbieri și coafări etc. precum: briciuri, foarfeci, mașini de tuns părul și barba etc.

Recomand mai departe briciurile aflătoare în depozitul meu și ascuțite de mine.

În depozit țin: cuțite de Bengal, Jonson și Person; foarfeci de Glauberg, mașini de tuns din toate soiurile.

Comandele din provință se execută prompt și conștientios.

Prețurile de ascuțire pe tocilă pentru coafari:

ascuțit francez	—	Cor.	—80
jumătate oval	—	„	1-
de tot oval	—	„	1:0
pentru mașini bucate	„	„	1:20
pentru foarfeci	—	„	—40

ÉDER ANTAL

fabrică de miere și ceară în
POZSONY.

Fabrica în Kisfaludi-utca nr. 10.

Recomandă în atențiunea onoratei preoțimi și a episcopilor parohiale veritabilele sale —

lumini

de ceară de stup pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vând și material de ceară pentru lustrulul podelelor și cele mai bune soiuri de miere.

Comandele se efectuează prompt și conștientios.

Preț curent la dorință, cu provocare la ziarul Tribuna trimitem gratuit și franco.

Firma fondată la 1809.

La comande mari se dă rabat convenit.

„Wällischhof“

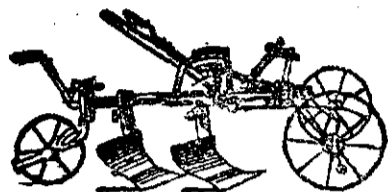
sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice, 1 oră și jum. depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și Telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

Tátray Sándor

turnătorie de fier, fabrică de mașini și pluguri, atelier de zidărie și lăcătușerie

Oradea-mare — Nagyvárad
Teleky-utca 35.

Lucrări vărsate pentru mașini, după desen sau lucrări de fier strugărit și lucrări oblite.

Pluguri sistem Sack,

toffelul de lucrări de lăcătușerie și — pentru zidiri. —

Atelier model de măsurie propriu.

Un „COMMIS“ român

Inteligent cu dexteritate deplină în branșa **băcăniă și delicatese**, cu cunoștința perfectă și a limbilor germane și maghiare — se angajează imediat sub condițiuni favorabile la firma

N. Onișiu,
băcănie și delicatese
Sibiu (Nagyszeben).

Un candidat de avocat român

— cu praxă —

află aplicare momentană. Doritorii să se adreseze la cancelaria avocatului

Dr. Romul Velici, Arad.

AVIS!

În cancelaria avocațială a subscrisului află aplicare momentană

Un candidat de avocat.

Cei cu praxă sunt preferiți. Cu deosebire stimă: **Dr. Hariton Pralea** avocat, Sărkány, Fogaras megye.

Medic român în Carlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena consultează în **Karlsbad** „Haus Amethyst“.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria
aranjată cu putere de aburi

BODITSI SANDOR

— turnătorie de clopote și ciasornice de turn, în —
BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte: **CIASURI de TURN** pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă nouă de tot și înpre lucrare solidă. Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a on. comitete bisericești asupra **MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.** Pregătește clopote în toate mărimile. Se refinoiesc și repară clopote vechi; ciasurile de turn pe lângă cheazășie. — Onor. comitete, plebanile și curatorii primesc avant. de aplăți în rate. **BUDGET GRATIS.**

Dobrowszky Károly

fabricant de cuptoare și magazin de olane în **ALBA-IULIA (Gyulafehérvár).**

Magazin: în Sibiu la Carol F. Jickeli.

Magazin mare și stabil

Pregătesc olane foarte bune în stil modern,

„Patent Fűtő Multiplicator“

brevetat, ușor de încălzit, în colorije cele mai frumoase ș. a. brună, verde, elefan înă, alb, samoa, drap, de colorarea mazăre, merie, albastră, vânătă, brună deschisă, castanie, maiolica etc. pardoseală pentru vane de scaldat, din plăci de porțelan fayenc, vetre pentru fierț din porțelan de colorare albă și albastră. Reparez și transform cuptoare vechi, pe lângă garanță de 2-3 ani.

Sănătate!

Putere!

Fac cunoscut onor. public, că în atelierul meu pregătesc renumitul

aparat galvanic-electric.

Acest aparat se folosește cu succes la: reumă, slăbire corporală, boale de nervi și de stomac, neuralgie.

Prețul unui aparat complet laolaltă cu cingătoare electrică și modul de întrebuințare **55 cor.** Se garantează că este cel mai bun fabricat. Cu explicări și informațiuni servește

H. Süßmann orologier și reparator de aparate electrice contra

— slăbirei corporale. —
Sibiu (Nagyszeben) Reispargasse Nr. 27.

Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

TH. SCHMIDT

Sibiu — Hermannstadt, Reispargasse 7.

recomandă noutățile sale de

pașoale și entoutcas

(pentru orice ocaziune) precum și magazinul bine asortat de

plchiere pt. doamne și domni

de calitate bună, plăcute, durabile și cu prețuri ieftine.

Stofa unsuroasă pentru cuverte

de mătase și jumătate mătase pe ales executate prompt și neesceptionabil.

— Bastoane cu prețuri foarte ieftine. —

Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 25.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăuta cunoștință on. public, că mi-am deschis **nou atelier de fotografiat** în piața Mátyás Király 26 și e ara jat după recerînțele timpului modern, provazu cu cele mai noi mașnării, stă a dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii prota bin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi speciile mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicolară am fost ds ins cu medala de aur. — De altcun pregătesc și tablouri, grupe e c. în execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în dumineci și sărbători.

Cu deosebită stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

Vitárius Sándor mǎlestru de mǎnușeril și bandage în **Debreczen, Szent Anna-ut 1.**

Recomandǎ în atențiunea dlor mǎdici și a onor. public prǎvălia sa provǎzută cu tot felul de **bandage artificiale.** — Ține în magazin **cǎrje** mecanice, picioare și mâni artificiale, bandage pentru hernie și pântec, cari sunt mai bune și mai corespunzătoare timpului prezent. — Toate în

propria manufacturǎ. O experiență câștigată pe terenul Ortohediei în primele fabrici speciale ca cele din Frankfurt, Hamburg, Bruxelles, Viena și Bera, mă pun în plăcuta poziție, ca pe on. mușterii, să-i pot servi și la cele mai jin-ăse și complicate ordine și pretenziuni medicale. **Mǎnuși,** și tot felul de instrumente din piele și cauciuc pentru îngrijirea bolnavilor, din c-a mai bună calitate, și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyszeben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpǎrat pentru ori-ce instrumente, precum: violine, țitere, clarinete, instrumente de suflat din plǎu și harmonice. — Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de gramofone în diferite mărimi. Mare asortiment de plăci pentru gramofone cu

prețurile cele mai ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau pr'n rambursă. — Reparaturile se fac cât se poate de bine, iute și cu prețurile cele mai ieftine. Prețuri moderate, serviciu prompt.

„AURORA”

Intreprindere Română în New-York 204 — W. 14 th. st. — Director: Dr. E. Lucaciu.

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în 1909. În toate afacerile referitoare la America, cereți deslușiri dela firma „Aurora”.

Banca Română „Aurora”. Dacă cineva dorește a trimite bani din America în țara veche, ori are bani de depunere să se întoarcă la banca română „Aurora” din New-York 204 — W. 14 th. str.

Librăria „Aurora”. De doriți ori-ce soi de cărți, de rugăciuni, de cetit, de învățat, cereți catalogul librăriei noastre care este cea mai mare și mai bogată librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți în America, ori din America în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de vapor dela întreprinderea „Aurora” 204 — W. 14 th. str. New-York. Pe ori ce linie vă putem vinde bilet.

Dacă cumpărați dela noi bilet pe vapor veți primi adăpost în casa română de emigrare „Aurora” 204 — W. 14 th. str., care este singura întreprindere română incorporată după legile Statelor-Unite.

Toți românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în America, sunt rugați a informa biroul central „Aurora” despre locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința ca să fie ținuți în evidență în registrele căsii de emigrare și la toate împrejurările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintre emigranți dorește să cumpere pământ în America să ceară informații dela întreprinderea „Aurora”.

Toate epistolele să se trimită la adresa;

E. Lucaciu, director, 204 — W. 14 th. str.
— **New-York S. U. A. de N.** —

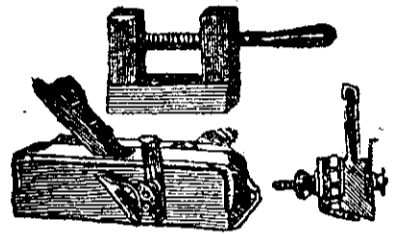
Cine dorește răspuns este rugat a alătura o marcă de 30 fil. ori 5 cents.

In atențiunea fabricelor de lemnărie!

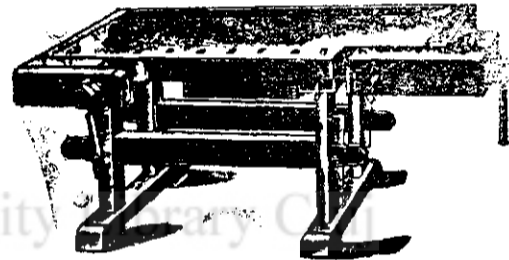
Recomand

instrumente

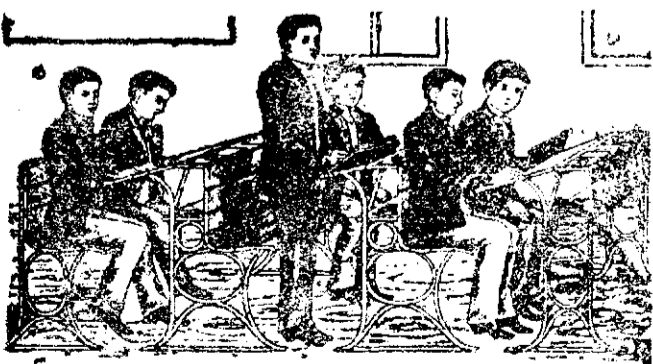
din cel mai bun material necesare pentru măsur.

sare pentru măsur. sculptor de lemn și dogar, cu prețuri mod. după desen.

Nagy Mihály
fabrică de instrumente
Szabadka
Therezia-tér.

Cele mai moderne **mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci igienice de școală** și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

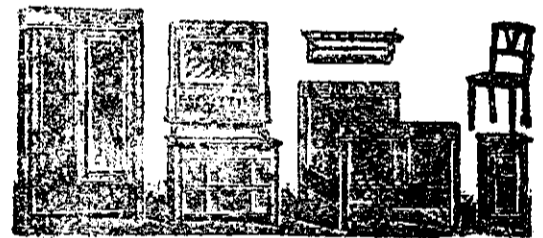
a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Locuința și atelierul se află în str. Szaniszló 46. — Copii onești se primesc ca ucenici.

Fond. la 1895.

Fond. la 1895.

DEO ADJUVANTE!

Imrek Károly

măsar pentru zidiri și mobile
Oradea-mare (Nagyvárad) Szaniszló-utca 46.

Aduc la cunoștința on. public din Oradea-mare și comit. Bihorului, că primesc pregătirea a toffelul de

lucrări pentru zidiri și mobile

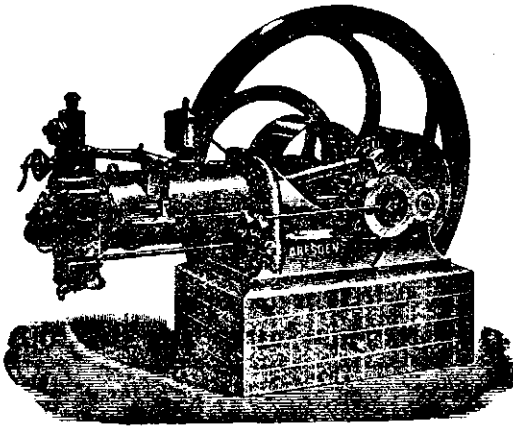
din bransa mea, pe cari le pregătesc cu cea mai mare conștiințiositate și cu gust conform cerințelor moderne, în orice culoare și formă cu prețuri moderate. — Străformez toffelul de mobile, repar, lustruiesc și oblesc cu specialitate. — Primesc ajustarea și repararea mănăstirilor, institutelor, școlilor, societăților și reuniunilor economice cu prețuri moderate.

La dorință mă prezint atât în loc cât și în provincia.

Prima firmă de motoare sudunga ră.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare mânate cu uleiul brut, benzin și cu gaz de prima calitate, precum și orice articlii tehnicei uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalațiile de mori pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și francat.

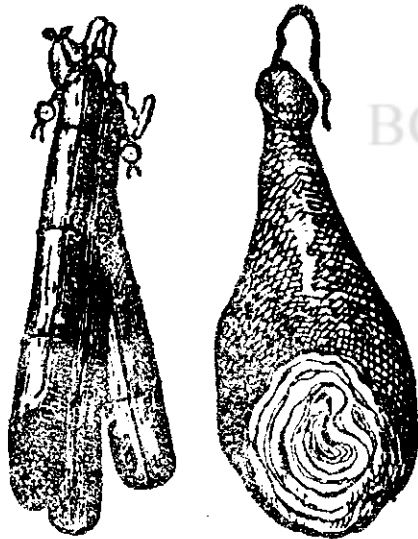
Telefon 149 și 227. — Telefon 149 și 227.

Frații Lászlóczi din Cluj

aduc la cunoștință că cârnățaria veche de 40 ani, au mărit-o și au provăzut-o cu instalație electrică. Recomandă specialitățile de prima calitate de

cârnaț din Cluj, slănină și articlii de cârnățarie,

precum: slănină fină (Kaiserfleisch), slănină cu aiu, cârnaț, carmanadiă, șuncă, limbă; în sezonul de iarnă

cârtaboș de Cluj și sângerete; specialități de cârtaboș și cârnați, pastete și rânză de porc umplută, slănină pentru muncitori în cantitate peste 25 kg.; în fine untură curată de porc topită în vase.

La comande mari și prețuri mari.

Expediare cu poșta sau cu trenul. — Serviciu prompt și grabnic. Cu catalog de prețuri sau cu informațiuni servim bucuros. — Adresa:

FRAȚII LÁSZLÓCZY fabrică de cârnățarie - Cluj - Kolozsvár.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagonul. Afară de aceasta recomand magazinului meu de lemne, calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în **Arad, Óvár-tér nr. 10.** (La fosta casă de vamă înaintea podului cetății).

Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 klgr. în sus. Una mije metrică cu 1.60—2 cor.

Prețurile se pot ști la facerea comandelor dela dl **Petru Novac**, propriet. pădurilor din Vasozia, în **Arad** str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Teleky-ut nr. 4, vis-à-vis de reședința episcopescă) sau în Arad Óvár-tér 10. Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC, proprietar și neguțator de lemne.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : Debreczen : : farmacia : : «Arany egyszaru»

Numai există reumă!

Cine voește să scape de ori-ce soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător e rec noscut de medici 1 sticlă mare 2.65 Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 6.65 Cor. cu îndrumare, porto-franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai bun medicament.

Hajdusági Bajuszpedrő.

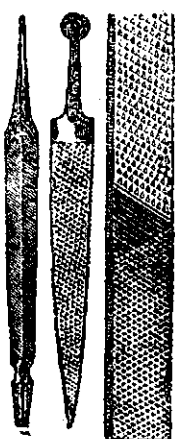
MUSTAȚA E FRUMOASA

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fl. Prin poșta se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

Medicament pentru vâpsirea părului. Efect în momentul singur vopșire e de ajuns, ca părul să murească și o lăună să albească de o dorște. Nu înșprețe părul. O sticlă cu medicament pentru oit și ce culoare 4 cor.

HAFFNER JÓZSEF

tăietor de pile

SIBIU (Nagyszében), Elisabethgasse 42.

Recomandă fierarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

Crema de lapte

ieft și ușor alcalic, și în urma acestei
ri excelente întrece stricăcioasele
defață unsuroase, nu este unso-
roasă, nu pătează și depărtează tot
felul de necurătenii de pe față. —

Pielea feței, mâinile în câteva zile le
face catifelate, albe ca neaua și se poate
folosi oricând ziua.

Prețul unei tegle mici 50 fil., una mare 1 cor.
Săpun de cremă de violele prețul 70 fileri.

Se află de vânzare la **Berta Kálmán, farmacist**
în **Maria-Radna**, la farmacia „Răscumpărătorul”.
Tot felul de leacuri din țară și str. se vind cu prețuri moderate.

Telefon 649.

Telefon 649.

Magazin industrial de Ardeal și Bacica, a lui Reich B. Károly Fia és Tsa Arad.

Fabricate proprii de tot felul de ștreanguri și
palamare precum: șpogot resucit pentru în-
șirarea tutunului, ștreanguri la hamuri,
căpește, sfoare pentru uscarea rufelor,
tot soiul de șpogoate și ațe, și cele mai bune

ponevi impenetrabile,

(pentru șătrii, prin cari nu stăbate ploaia sau apa),
ponevi de pânză de cânepă, pentru acope-
rirea mașinilor de trierat, a stogurilor, carălor, și
pentru folosire la cernerea și vânturarea bucatelor,

Saci pentru bucate,

pregătiți de pânzari din cânepă de in și urzică.
Saltele de pat. Tot felul de **fuloare** de
cânepă pentru ștergari; de tot fine pentru
famei de tors. — Ațe de cânepă, țânze fine, și
mai aspre pentru saci. Procovițe pentru cai.

Mai bune articole cu prețuri ieftine se capătă la

==== Erdélyi és bácskai iparárú raktár ====

Reich B. Károly Fia és Tsa

Arad, Andrásy tér Nr. 6. Casa Verbos.

Telefon 649.

Telefon 649.

==== Cel dintâlu atelier de pietri monumentale aranjat
cu putere electrică. ====

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

măiestru de monumente și pietri de cimitir —
Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszalon, Óvra și Bápatak.

— DROGUERIE. —

Dubiniewicz Oszkár

— comerciant de articole medicale, chimice și parfumuri. —

==== Kolozsvár, str. Deák-Ferencz nr. 8. ====

Chiag litr. 3 cor.

Aparate de fotografiat și tot ce se ține de ele, hârtii și articole
chimice, Aparate dela 8—200 cor.

Petrol-China cel mai bun mijloc contra
mătreței a căderii părului
și cărunțirii. Prețul Cor. 1-02.

Croitorie românească.

Ara onoare a aduce la cunoștința domnilor ro-
mâni, cumcă cu începerea sezonului de toamnă

**mi-am asortat bolta cu cele
mai fine și elegante stofe,**

și cumpărând pe bani gata, sunt în poziția de a lucra
foarte ieftin și anume;

Un rând de haine dela 40—50 coroane.

Un pardesiu din orice stofă 40—50 cor.

Un rând de haine caiser negre 50—60 cor.

Un roc de iarnă 50—60 cor.

Comandele se fac numai pe bani gata.

Drept aceia orice român are datoria și e rugat
a comanda la firma românească, totodată va
face și economie.

Rogând sprijinul domnilor români sunt

cu deosebită stimă:

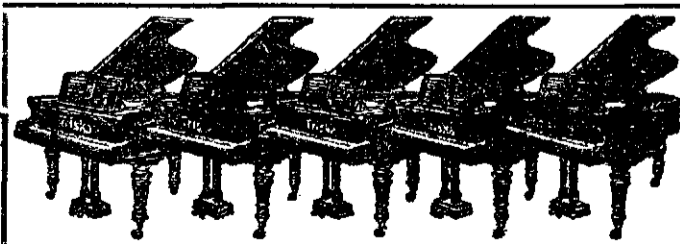
Nicolau Iosif,

Arad, strada Deak-Ferencz 31.

TRISKA J.

Primul depozit de plane
— din tot Ardealul —

Cluj — Kolozsvár, Sétatér-utca Nr. 10.

Recomandă pianurile și pianinele sale provenite din fabri-
cele celebre din țară și străinătate, precum și atelierul
său de reparat instalat din nou, în care pianurile
vechi și stricate să repară repede, prompt și ieftin cu
mijloace moderne — PLANURI CU CHIRII IEFTINE.